YARIM AY
No 15
15 Kr.

15 GÜNDEN 15 GÜNE

Çerçeve İçindeki Satırlar, Günlük Gazetelerin Birinden, Alınmıştır:

Bir yerde büyük bir toprak yığını kse, bir kümesi veya bir ahırı altına sa; ve bu kümesin içinde bir horos, bu ırın içinde bir öküz ölse; ancak bu dar kuru ve cansız bir ifadeyle yazılır!.. len: Bir horos değil.. bir öküz değil: r Türk yurddaşıdır.

Ölen: Doğu illerimizden - ta Ardandan - kalkmış, bir ekmek parası bubilmek için İstanbula gelmiş bir nekçidir.

Ölen: En nihayet sizin ve benim bi bir insandır...

Ben, Ardahanlı Alinin kim olduğu bilmiyorum; fakat pek güzel tahmin liyorum ki:

O: Yurda karşı en oğuz ödevi an askerliğini yapmış bir yiğittir.

O: Bu genç çağında topraklar alnda verdiği canını, ancak anavatanı in kurban vermeğe hazırlamıştı.

O: Yaşlı ana ve babasını; belki eynebi ile birkaç yavrusunu köyünde rakarak, Ardahandan ta Silâhtarağaya adar gelmiştir.

O: Burada her türlü yoksulluğa, n büyük yorgunluklara, hatta yarı çlığa katlanmış; 30 / 40 kuruş bir gündelik için günde 10/12 saat çalışmış; bu ara ile kendisi geçindikten sonra köyünekilere de yiyecek, giyecek göndermişti.

Bir gün .. sıcağın güneşte 61, ölgede 35 derece olduğu bir Ağustos ününde Ardahanlı Ali; Hasanın tuğla armanında toprağı kazarken çöken bir oprak yığınının altında can veriyor!.. 'e bu facıayı gazetelerimiz ancak yuarıdaki sıska ve yavan birkaç satırla azup geçişdiriyorlar!..

Zavallı Toprak Altında Öldü

Silâhtarağada Hasanın tuğla fabrikasında çalışan Ardahanlı Alinin üzerine toprak çökmüş ve altında kalan zavallı adam ölmüştür.

SORUYORUZ:

Bu ölümün hiç üzerinde durmağa değr yeri yok mu ?...

Bu facianın, bu cinayetin bir mes'ulu yok mudur?

★

Ondan sonra her gün gazeteleri araştırdım durdum; bu faciaya dair bir haraket.. bir şikâyet.. bir hak arama yazısı bekledim. yok... yok.. yok....

Bu ölümün .. bu facıanın, hiç üzerinde durmağa değer yeri yok mudur?..

Bu cinayetin bir mes'ulu yok mudur?.

Vardır; ve hem bir değil birçok mes'ulleri vardır. Birer birer sayayım:

Bizde bütün tuğla harmanlarında alabildiğine toprak kazılır. Bu kazılan yerlerin pekçoğunda toprağın çökmesi ve böyle bir cinayet işlemesi düşünülmez bile!..

Gerek tuğla harmanlarında.. gerek su kuyularında.. gerek kanalizasyon işlerinde.. gerek eski izerleri araştırma kazılarında.. gerek maden ocaklarında kazı işlerine başlamadan önce, toprağın durumu fennî bir surette iyiden iyi incelenmek lâzımdır.

Ancak uzmanlar tarafından verilecek plân çevresinde iş görülebilir.

Şimdi soruyorum:

— Hasanın Şilâhtarağadaki tuğla harmanında kazılan topraklar bir defacık olsun böyle fennî bir incelemeye tabi tutulmuş mudur?..

Eğer tutulmamış ise, zavallı Ardahanlı Alinin ölümünden — bu cinayet ve facıadan — tuğla fabrikasının işçi - başısı, sahibi, ve bu türlü fabrikaları sıkı bir kontorol altında bulundurmakla mükellef olan daireler mes'ul değil midirler?..

İkinci derecede biz gazeteciler de mes'uluz:

Biz, bu kabil vakalar karşısında hassas davranır.. her vakayı en ince teferruatına kadar araştırıp aydınlatırsak; birçok hak ve doğruların ortaya çıkmasına yardımcı olabiliriz.

Resmî daireleri uyandırabiliriz; ve alınacak sıkı tedbirlerle birçok yeni facıaların önüne geçebiliriz. Bu yazılarımızla birçok zavallı Ardahanlı Alilerin canlarını kurtarabilirsek, en yüksek vazifelerimizden birini yapmış olmaz mıyız?..

Yarım Ay

HER YAŞTA BAYANLARIN SİLÂHI

1 — 20 yaşında !... 2 — 25 yaşında !... 3 — 30 yaşında !... 4 — 60 yaşında !...

SALOME

Yazan :
OSCAR WILDE

Çeviren :
KÂMRAN ŞER

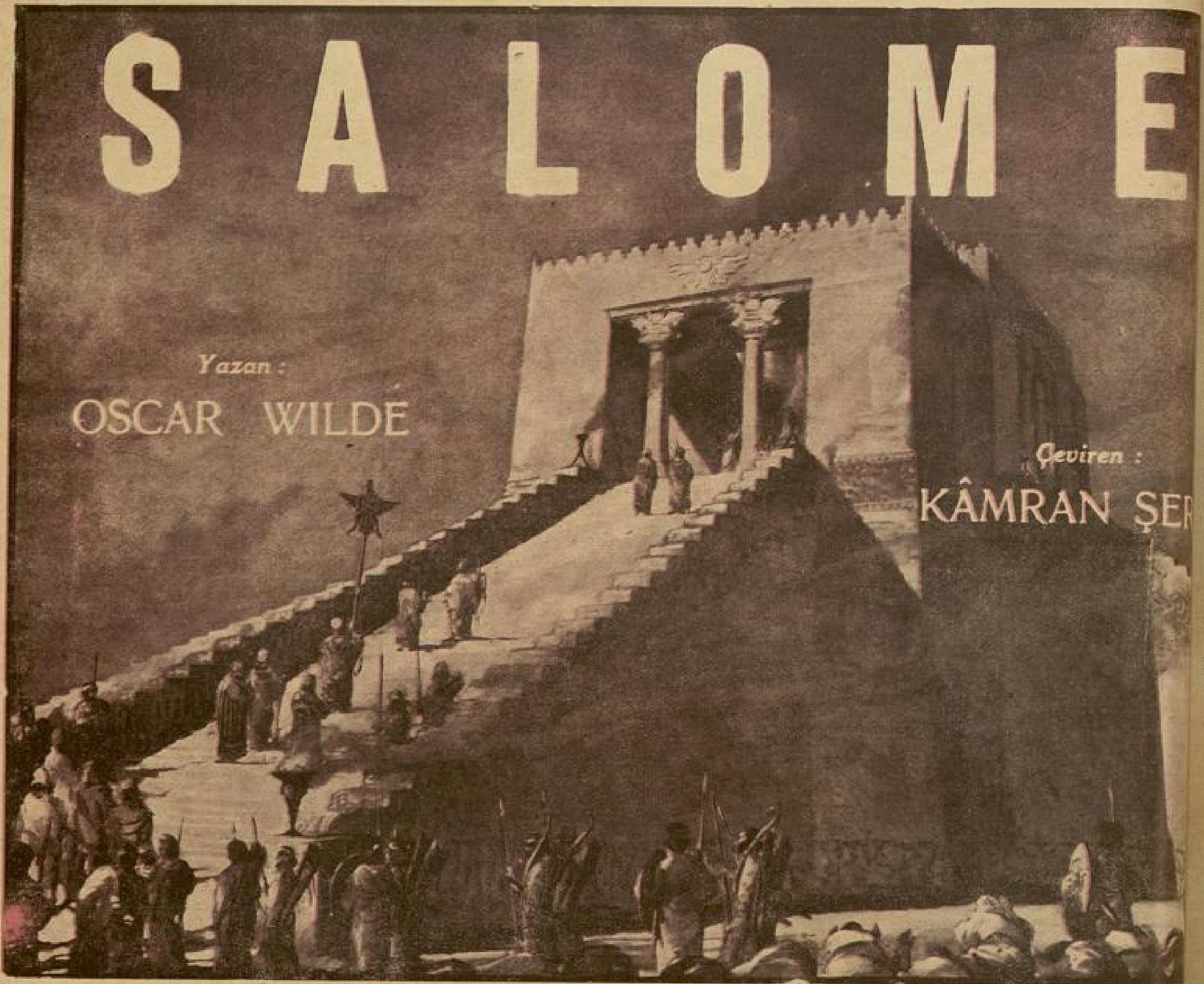

ÖNSÖZ

Oscar Wilde, çok tanınmış ve seçkin birtakım yazıcıların yazılarının tesiri altında bulunduğu bir çağda, 1893 yılında, SALOMEyi fransızca olarak kaleme alımış; ve bu eser Paris ve Londrada ayni tarihte basılmıştır.

Bu piyesin ortaya gelmesinde, Marcel Schwob, Stuart Merrill ve Pierre Loüysün yardımda bulundukları, pek kuvetli bir tarzda iddia olundu.

Eserin yazılması hususunda her ne söylenirse söylensin, muhakkak olan bir cihet vardır ki o da: Oscar Wilde' in bu piyesi Sara Bernar tarafından yaşatılmak ve ölmez eserler arasına yükşeltilmek üzere yazmış olmasıdır.

Piyes intişar eder etmez provalarına başlandı. Fakat kasden ihdas edilen birçok garip ve iğrenç babaneler, sahneye konulmasını hayli geçikdirdi.

Ayni tarihte Oscar Wilde hakkında Londra ceza mahkemelerinde açılan nefrete lâyık bir dava - ki sonunda yazana uzun mahbusiyet aylarına mal omuştur - piyesin oynanmasını tekrar gleçiktirmiştir.

Ancak bu tarihten iki yıl sonra, Oscar Wilde Readingde ki mahbesinde bedbin, ve artık hiçbir manevi yardım beklemiyerek yaşadığı bir sırada, bazı candan arkadaşları, sanatkâr Lugné Poéye Salomeyi oynatmağa muvaffak oldular.

Piyes 12 Şubat 1896 da Övr sahnelerinde gösterildi (1). Birinci oynanmada halk, mevzuu Yahudi tarihinden alınmış bulunan bu drama, orta derecede bir alâka göstermişti.

Fakat tiyatro tenkitcilerinin gazetelerde haftalarca, aylarca süren uzun tenkitleri.. büyük yazıcıların münakaşaları yavaş yavaş yalnız Fransa ve İngilterenin değil, bütün dünyanın merakını bu eser etrafında topladı.

Sarseyin, Jül 'Lömetrin, Baverin Salome hakkındaki yazıları; Oscar Wildi bu yeni tarz piyesinden dolayı candan tebrikleri, oyunun müthiş bir şöhret kazanmasında, pek büyük birer âmil olmuşlardır.

Biraz sonra musiki de bu eşsiz esere elini uzattı, en büyük san'atkârlar uzun müddet bu piyesi terennüm ettiler..

Salome, bugün artık arsı[...] yesler arasında ölmez yerini [...] Belki kırktan fazla dile çevril[...] ulusun sahnesinde yüzlerce [...] dafa oynanan bu piyesin Tü[...] bulunmaması pek büyük bir [...] (Yarım Ay) Salomeyi, tanınm[...] larımızdan Kâmran Şerifin [...] dilimize çevirtmiş, ve bu [...] tefrikaya başlamıştır.

SALOME

Herod Antipas : *Filistinde Y[...]*
Hazreti Yahya : *Peygamber*
Genç Suriyeli : *Hassa zabiti*
Tigellenuns : *Genç bir Roma[...]*
Bir Kapadokyalı :
Bir Habeş :
Birinci Asker :
İkinci Asker :
Herodias'ın uşağı
Yahudiler, Nasıralılar V. S.
Numan : *Cellât*
Herodias : *İlbayın karısı*
Salome : *Herodias'ın kızı*
Salome'in cariyeleri

Bu ilk oyunda Salome rolünü [...] Munte; ve Lugné Poéde Hérode r[...] mışlardı.

MEVZUU YAHUDİ TARİHİNDEN ALINM[...]

Sahne

Herod Antipas'ın sarayında ziyafet salonuna bakan bir taraça. Birkaç asker balkona dayanmış, aşağı bakarlar. Sağda: büyük bir merdiven vardır. Solda : ağzı tunçtan duvarla çevrilmiş eski bir sarnıç. Ay ışığı...

Genç Suriyeli — Prenses Salome'nin bu gece güzülliği ne kadar üstünde!

Herodias'ın uşağı — Aya bak!.. çok acaip bir hali var! mezar kaçkını bir kadın gibi. Tıpkı ölü bir kadına benziyor. İnsanın adeta, ölü aramağa çıkmış, diyeceği geliyor.

Genç Suriyeli — Çok acaip bir Prensese benziyor. Ayakları ufak beyaz güvercinleri andıran bir Prensese benziyor... Adeta raksediyor.

Herodiyas'ın uşağı — Ölmüş bir kadın gibi gayet ağır yürüyor.

(Ziyafet Salonunda Gürültüler)

Birinci asker—Bu ne şamata böyle?!.. Uluyan bu yırtıcı hayvanlar da kim?

İkinci asker — Yahudiler. Onlar zaten her zaman böyledirler. Dinleri üzerine aralarında çekişiyorlar.

Birinci asker — Dinlerine dair neden çekişiyorlar?

İkinci asker — Ben de bilmiyorum.

Her zaman bölye kavga ederler. Meselâ Farisiler: "melek vardır" derler, Sadoklular: "melek yoktur" derler. Böyle kavga edüp dururlar.

Birinci asker — Ben böyle şeyler için kavga etmesini gülünç bulurum.

Genç Suriyeli — Prenses Salome'nin bu gece güzelliği nekadar üstünde...

Herodias'ın uşağı — Sen de hep ona bakıyorsun. Ona pek fazla bakıyorsun. İnsana öyle bakmak tehlikelidir. Başına müthiş bir hal gelebilir.

Genç Suriyeli — Prenses bu gece çok güzel.

Birinci asker — İlbayın durgunluğu var.

İkinci rsker — Evet durgunluğu var.

Birinci asker — Bir şeye bakıyor.

İkinci asker — Birine bakıyor.

Birinci asker — Kime bakıyor?

İkinci asker — Bilmem.

Genç Suriyeli — Prenses ne kadar solgun. Onu hiç bu kadar solgun görmemiştim. Beyaz bir gülün gümüş bir aynadaki aksine benziyor.

Herodias'ın uşağı — Ona bakma öyle. Fazla bakıyorsun.

Birinci asker — Herodias İlbayın kadehini doldurdu.

Kapadokyalı — Kraliçe Herodias dedikleri, şu başına inci işlemeli siyah külâh giymiş, saçlarına mavi toz serpilmiş kadın mı?

Birinci asker — Evet; İlbayın karısı kraliçe Herodias işte odur.

İkinci asker — İlbay şaraba çok düşkün. Üç türlü şarabı var. Biri Samotras adasından gelmiş, rengi Kayserin harmaniyesi gibi erguvanî.

Kapadokyalı — Ben Kayseri hiç görmedim.

İkinci asker — Öteki, Kıbrıs diyorlar bir şehirden gelmiş, rengi altın gibi sarı.

Kapadokyalı — Ben altını severim.

İkinci asker — Üçüncüsü de Sicilya şarabı. O da kan gibi kırmızı

Habeşistanlı — Benim memleketimin ilâhları kana

çok düşkündürler. Her sene iki defa onlara delikanlılar, genç kızlar kurban ediyoruz; elli delikanlı, yüz de genç kız. Öyle olduğu halde verdiklerimiz yetişmiyor olacak ki, bize karşı çok sert davranıyorlar.

Kapadokyalı — Benim memleketimde artık İlâh kalmadı Romalılar hepsini sürüp kovdular, diyen de var ama ben inanmıyorum. Üç sene dağlarda dolaşıp onlarrı her yerde aradım, bulamadım. Nihayet olanları isimlerile çağırdım, gelmediler; galiba öldüler.

Birinci asker — Yahudiler göze görünmiyen bir Allaha tapıyorlar.

Kapadokyalı — Benim böyle şeye aklım ermez.

Birinci asker — Sahi, onlar hep göze görünmiyen şeylere inanıyorlar.

Kapadokyalı — Bence böyle şeyler tamamile saçmadır.

Hz. Yahyanın sesi — Benden sonra, benden daha ulusu gelecek. Ben, onun pabuçlarının bağını çözmeğe bile lâyik değilim. O gelince ıssız toprak şenlenecek, leylâk gibi çiçeklerle benzenecek. Körlerin gözü günü görecek, ve sağırların kulakları açılacak... Yeni doğmuş çocuk elini ejderhaların inine koyacak, ve aslanları yelelerinden tutup yenecek.

(Arkası 31 inci sayfada)

BİR BALO DÖNÜŞÜ

.... Zehra pencerenin önünde duruyordu. Önünde uzayıp giden sokakta, elektirik lâmbalarının ışıkları titreşiyor, esen rüzgâr kuru çınar yapraklarını sürüklüyordu. Boş sokağın titreşen ışıkları, sürüklenen yapraklar, camları zıngırdatan rüzgâr, genç kadının yüreğine, hüzün dolduruyor; içini büsbütün sıkıyordu. Pencerenin önünden çekilerek, odnın içinde dolaşmağa başladı. Büyük ayananın önünden geçerken; bir an aynaya vuran görünüşüne bakıyordu. Kısacık, dantelli saten kombinezonunun açık bıraktığı uzun ve biçimli bacakları, ve pırıltılı ipek kumaşın sıkıştırdığı incecik beli, göğsü, geniş omuzları, parlak saçlarının buklelerle süslediği başı güzeldi. Birden aynanın önünde durdu. Dikkatle yüzüne baktı :

— Bu gece güzel değilm..

Diye mırıldandı. Duygularile değişen, güzelleşen, çirkinleşen bir yüzü vardı.

— Bu gece güzel olmam lâzım..

Tuvalet aynasının karşısındaki alçak iskemleye oturdu. Çeşit çeşit boyalar, kokular, podralarla dolu masanın önünde bir saat uğraştı. Kirpikleri titrek kelebek kanadlarına benzemişti. Yanaklarının, şakak yanlarına doğru sürdüğü boyalarla, yüzü incelmiş, manaları değişmişti. Parmağında pembe pırıltılı bir yüzük yanan elini saçlarının buklelerinde dolaştırdı. Biraz geriye çekilerek yüzüne baktı:

— Olmadı... gene olmadı. İstediğim gibi değilim bu gece..

Yerinden fırladı. Elbise dolabının kapağı açık duruyordu. İçinde solgun pembe, uzun etekli bir gece elbisesi görünüyordu. Zehra dolabın karşısında durarak elbiseyi askıdan çıkardı. Karyolanın üstüne fırlattı. Mavi ipek örtülü yatağa, gökten bir yığın şafak bulûtu düşmüştü sanki.

Tekrar hırçın adımlarla dolaşmağa başladı. Kavğa etmek, birisini ağlatmak, kırmak istiyordu. Neden olduğunu, nereden geldiğini bilmediği bir öfke, içinden kaynıyor, taşıyordu.

Evin büyük saatı onu vurdu..

— Ali Tunç onbirde gelüp beni alacak..

Terliklerini fırlattı. İnce, uzun ayaklarının tırnakları; birer damla pembe yakut gibi yanıyordu. Çıplak ayaklarına şık birer sandal geçirdi. Yatağın üstünde duran elbiseyi giydi. Omuzlarını tamamile açık bırakan elbise ona, eski kraliçelerin göz kamaştırıcı ihtişamile, yakışmıştı. Masadaki kıristal kutudan çıkardığı bir çift pembe yakut bileziğin; birini sol koluna, öbürünü güzel bacağının narin bileğine taktı. Sonra aynaya bakarak, başını hırçın, hırçın salladı.

— Güzel değilim bu gece..

Saat on buçuğu çaldı. Zehra dolaşıyor, tafta elbisesinin hışırtıları odayı dolduruyordu. Birdenbire durdu. Aşağı yemek salonundan babasının sesi geliyordu. Ağızda dolanan, peltek bir dille ilâhiye benziyen eski bir şarkı söylüyordu.

Viran bahçelerde bülbüller öter..
Yarimin sevdası gözümde tüter...

Kısık sesi, peltekleşmiş diline rağmen, büyük bir yürek ağrısının acılarile dolu idi. Zehra, çivilenmiş gibi olduğu yerde kalmıştı. Bu şarkı ona çocukluğunu hatırlatmıştı. Uzun boylu, güzel vücutlu, derin bakışlı annesi gözlerinde canlandı. O, esrarlı görünen bir kadındı. Hiçbir şeyin tamamile doyurmadığı, memnun etmediği okunan yüzü, dünyanın en güzel yüzlerinden biriydi. Akşamları uzun, ipek eteklerini sürüyerek, masa başında içen babasının yanında dolaşırdı. Babası o vakitler, esmer yüzlü, keskin bakışlı, kudretli bir adamdı. Aralarındaki anlaşamamızlığa rağmen, garip bir aşkla, biribirlerini seviyorlardı. Zehra ürperdi. Annesi kendini ve babasını bırakarak gitmişti. Çocuk başı sonsuz bir şaşkınlıkla dolmuş, neye uğradığını anlamamıştı.

Nereye gitmişti ?..

Kaç kerre öğrenmek isteğile babasına yalvarmış, onun kararan bakışlarındaki, acıyı görünce kaçmıştı.. Giden güzel annenin arkasından, eve bir ölüm havası çökmüş, bütün çocukluğu büyük acılar duyarak geçmişti. O acıları çektiren anneyi affetmiyordu. Yuvasını, yavrusunu bırakıp kaçan kadın.. Zehra iliklerine kadar örperdi.

Viran bahçelerde bülbüller öter..
Yarimin sevdası gözümde tüter..

Babası söylüyordu. Fakat şarkının sonunu, yaralı bir hıçkırık k tamamlatmıyordu. Genç kadının önüne, babasının kırışıksız, k yüzü geldi. Bir de çaresiz bir derdinin harap ettiği şimdiki İçden içe seven bir adamı, vef dını ne hale koymuştu. Bütü çatık kaşları, kapalı yüzüyle ihtiyar; akşam içmeğe başlayınca, azabını gözyaşlarile ortaya dök Zehra başını kaldırınca, karşı yüzünü gördü. Ve şaşırdı.. B yirmi yaşında ki Zehranın yü Düşünceleri on yıl önceye ge Evleniyordu. Kocası, kumral sa yeşil gözlü, güzel başile gö canlandı.. Kulağına sevgi dolu söylüyordu. Genç kadının gözle lendi.. Nasıl olmuş ta çılgın an yaptığını, o da yapmıştı..

Viran bahçelerde bülbüller öte
Yarimin sevdası gözümde tüte

Babası söylüyordu. Zehra başlı kocasını, babası gibi şark yor gördü. Bu hayal gözlerinde çoğalttı.

Büyük saat evin içinde onb çaldı..

Sokakta bir otomobil gür Biraz sonra kapısı vuruluyor..

— Giriniz..

Uşak eğilerek, Ali Tuncun g haber veriyor..

Zehranın başında şimşek karanlık bir köşe aydınlandı. Ali Annesi onun yüzünden evini b olabilirdi.

Zehra ayılmıştı. Dolaptan gece mantosunu çıkararak, om attı. Merdivenlere koştu. Yem lonunda içen, ihtiyar babası rünce, gözlerinde bir sevin yandı :

— Nereye gidiyorsun?

— Baloya..

İhtiyarın gözlerindeki ışık sön Omuzlarını silkti :

— Ben de sanmıştım ki,

Sözünü tamamlamadı. İçki ba

dudaklarına götürdü. Zehra onun yanağını öpüp dışarı çıkarken sordu:

— Kiminle gidiyorsun?

— Avukat Ali Tunçla..

İhtiyarın gözleri yeniden ışıklandı, gülümsedi..

***

.... Büyük salon çiçek, renk, ışık doluydu. Cazband ağır bir tango çalıyor, ortada çiftler dönüyor.. Yılın ilk ve en güzel balosu. Zehra, çocukca bir istekle, bu baloda en güzel kadın olmak için çalışmıştı.. Halbuki, arkasında pembe bulûtlar gibi sürünen eteğile içer igirdiği vakıt, o istekten ne kadar ayrılmış, uzaklaşmıştı. Salonda gürültü yavaşladı. Bütün başlar ona döndü. Fısıltılar başladı:

— Zehra geldi...

— Kim bu güzel kadın?

— Ecvet Ramizin karısı..

— Aşıkı diyorlar. Bazı kimseler.. ama,

— Aması ne?

— Hiç kimse onları, biraz olsun biribirini seven iki insanın samimiyetile görmemiş.. vaziyetlerine baksana.

Büfenin yanında iki erkek konuşuyordu.

— Kocası yok mu?

— Bir yıldanberi ayrı yaşıyorlar.. Zehra babasının yanında imiş.. Çok zengin insanlar.. Ecvet Ramiz genç bir

(Arkası 29 uncu sayfada)

Bir Günde Gidip - GELM

Yeryüzünde Uzaklıkların, Mesafelerin Hiçbir Ehemmiyeti Kalmad

Almanyanın tanınmış kadın uçmanlarından Matmazel Elly Beinhorn, özel uçağile Almanyadan kalkarak İstanbula gelmiş ve bir saat kadar Yeşilköyde kaldıktan sonra gene Almanyaya dönmüştür..

Çok sevimli uçmanın, pek az süren konukluğu arasında, bir yazıcımız kendisiyle görüşmeğe muvaffak olmuştur.

Matmazel Elly:

— Henüz 27 yaşındayım. Sabah saat 3,36 da Güney (Cenubî) Prusyanın Gleiwitz şehrinden kalktım; saat 10,30da Yeşilköye geldim. Bu suretle 1450 kilometroluk hava yolunu 7 saat 6 dakikada yaptım demektir.

Yedi saatlık hava yolculuğuna rağmen yorgunluk eseri göstermiyen uçman bir ara:

— İki yıl önce burada bir Bay Ziya vardı? Şimdi kendisini göremiyorum, acaba nerededir?.. diye sordu.

Yeşilköy uçak İstasyonu memurlarından aldığım bilgiler üzerine:

— Şimdi vazife ile Diyarbekirde bulunuyormuş!..

Deyince genç uçmanın biraz üzüldüğünü; biraz müte'essir olduğunu sezer gibi oldum, gazetecilik merakına dayanamadım:

— Matmazel!.. Bay Ziya sizin bu gün, bu saat buraya ineceğinizi bilseydi, sizi karşılamak için hiç şüphesiz o da bir uçağa binecek, Diyarbekirden hemen buraya bir kuş gibi uçacaktı. Bu gün bu vazifesini yapamamış ise, mes'ul o değil, bence sizsiniz... Çünkü geleceğinizi önceden kendisine bildirmediniz...

Kız bu lâtifeme darılmadı, bilâkis çok şen bir tavurla:

— Yazıcı değil misiniz? Küçük bir sorguda derhal büyük bir aşk ve macera mevzuu keşfettiniz... fakat öyle değil.

Genç bayanın özel hayatına aid bu mevzu üzerinde, daha fazla ileri gidemezdim, sözü değiştirdim:

Bir Devre Girdik. Dört Asır Önce Üç Yılda.. Bir Asır Önce Üç Ayda Gidilen Mesafelere Şimdi Üç Günde Gidiyoruz.

Yazan :
NEŞET H. EREN

— Seyahatınız hakkında biraz izahat verebilir misiniz?

— Güzel şehrinize bundan önce üç sefer daha gelmiştim. Şimdi de dördüncü seferimi yapıyorum. Son defa iki yıl önce buraya gelmiştim.

Bu sefer (Tayfun) adındaki kendi uçağımla bir günde Almanyadan İstanbula gidip gelmek rekorunu kurmak istedim. Bu denemede muvaffak olursam, Berlinle İstanbul arasında bir günde gidip gelme hava postası servisi tesis edilecektir.

Saatte vasatî olarak 250 kilometro yol yaparak buraya geldim. Hava fevkalâde müsaid olduğu için, yolculuğum çok zevkli oldu ve katiyyen yorulmadım. Eğer Almanyaya dönmek mecburiyetinde olmasaydım, bu güzel havadan istifade ederek yoluma devamla daha uzaklara gitmek isterdim. Havanın güzelliği hakkında size bir fikir verebilmek için: 7 saatlık yolculuğum esnasında uçağımın kanadlarını kullanmağa bir sefer bile ihtiyaç duymadığımı söyliyebilirim. Yalnız Karadenizde biraz fazla sis vardı. Bununla beraber

önceden hesap ettiğim vakitte İ
gelebildim. Rekor kurmak i
için maalesef güzel şehrinizde
atten fazla kalamıyacağım. Faka
da tekrar gelerek, bir hafta ka
mak istiyorum.

— Bu, biz İstanbullular için
yük bir şeref ve zevk olacaktır.
bayan Almanyaya dönmek saatı
laşıyor. Siziden (Yarım Ay) için
rica:

Uçmanlık hayatınızda ba
geçen heycanlı serüvenlerden
anlatır mısınız?..

— Afrikada geçirdiğim bir m
hiç unutmıyacağım. Üç yıl önce
da bir tur yapıyordum. Uçağım
bire bozulduğundan yere inm
buriyetinde kaldım. İlk işim m
muayene etmek oldu. Ben bu iş
gulken, arkamda müthiş bir gürü
tim. Başımı çevirince vahşilerin e
sardıklarını, büyük bir korku
düm.. Bereket versin yamya
benden ve uçağımdan korkdukla
bize yanaşmak cesaretini göstere
lardı. Fakat uzaklaşmıyorlard
Adeta beni abloka etmişlerdi..
yaklaşmıyacaklarını anladığım iç
neyi tamire başladım. Bird
vahşilerin büyüğü olduğunu
ettiğim, iriyarı bir adam, arkası
kişi daha olduğu halde, bana d
dört adım ileriledi.. Ben de işi
kıp büyük bir korku ile bek
başladım. İri adam iki adım da
laşarak yüzüstü yere kapandı..
gören öteki, vahşiler hep birde
kapandılar... Sonra hep birden
ları yerde oturdular.. Vahşileri
den korktukları artık muhakka
me devam ederek makineyi t
tim. Bir müddet sonra motörün
tüsünü işiten vahşiler, bir sa
çilyavrusu gibi ormana daldılar.

dan
rek

bu
dile

dan kayboldular.. Ben de işimi bitirerek yoluna devam ettim!..

— Uçmanlık hayatınızda bir daha bu kabil prestişkârlarla kaşılaşmamanızı dileyerek, size güzel bir seyahat temenni eylerim sayın bayan!

— Dileklerinize teşekkür ederim. YARIM AYa sevgi ve saygılar sunarım!...

Bundan sonra Matmazel Elly Beinhorn tuvaletini yapmış ve mötörünü muayene ederek saat 11,15 te, kendisini karşılıyanların alkışları arasında havalanarak Alınanyaya dönmüştür.

YALNIZ HOLİVUDU DEĞİL BÜTÜN SİNEMA DÜNYASINI ALTÜST EDEN İFSAAT:

CEYMS STAR ANLATIYOR:

Joan Crawford' dan ayrılışım haylı gürültülü olmuştu. Bunun dedikodusu bütün Holivodu sarmıştı. Ayrıldığımızın üçüncü günü idi; Büyük Gazinonun mermer terasında bir şezlonga yayılmış Nevyork' dan gelen mektuplarımı gözden geçiriyordum. Yavaş yavaş sağımda, solumda; karşımda, arkamda tanımadığım birçok guruplar yer aldılar. Bu vaziyet karşısında özel mektuplarımı okumak çok tehlikeli olabilirdi. En küçük bir tedbirsizlik, bütün plânları alt üst etmeğe yetişirdi. Bu düşüncelerle mektuplarımı kapadım; gazeteleri gözden geçirmeğe başladım.

Etrafta konuşanların hemen hepsi de Joan Crawford'dan bahsediyordu; içlerinden biri:

— Elinden bu yağlı kuyruğu.. bu enayi pilâkisini kaçırdığı için, ne kadar tasalansa yeri var...

Bir diğeri:

— Bence herifci oğlu hiç te enayi değilmiş... Bunun en büyük delili de: büyük bir varlık sahibi olan bu gencin; zevki uğrunda bol bol para sarfettikten, bu güzel ve muhteris kadından dilediği kadar kâm aldıktan sonra, bir sabah adiyö deyüp çekilmesidir..

Bu konuşanlar herhalde beni tanımıyorlardıki, böyle fütürsüzca bu Kasımpaşa dedikodusunu uzatup gidiyorlardı. Halbuki bu muhavereler benim hiç de işime gelmezdi, çünkü beş dakika sonra burada Dolores Costello ile randevumuz vardı. O günlerde bu yıldız kocası John Barrymor'dan ayrılmak için bir dava açmıştı. Kendimi ona en yüksek bir Hukuk Doktoru olarak prezante ettirmek yolunu bulmuştum. Bugün burada onunla birleşecek, bu davaya taallûk eden bütün vesikaları gözden geçirecek; bu ayrılma işile ilgili, bana vereceği birçok bilgileri dinleyecektim.

Bu kafilenin ortasında onunla görüşmek, bindiğim dalı kendi elimle kesmekti. Gazinonun özel bir dairesine çekildim, Metridötele:

— Beni bir bayan arayacaktır, olduğum yere getirirsiniz!..

Kumandasını verip uzaklaştım. Beş dakika sonra Dolores geldi. Pek sinirli ve hırçın bir hali vardı. Kendisini teskin için birçok tatlı ve ümit verici sözlerden sonra:

— Size, yorgun ve bozuk sinirlerinizi teskin edecek bir şeyler takdim etmeme müsaade buyurunuz. Bir parça dinlendikten sonra, gözlerim ve kulaklarım tamamile emirlerinize amadedirler; dedim.

Mantosunu, şapkasını çıkardı. Sinirli hareketlerle saçlarını karıştırdı, kabarttı, dağıttı; odada hızlı adımlarla aşağı yukarı dolaştı. Pencereden bahçeyi seyretti. Uzattığım içkiyi reddetmedi. Nihayet koltuğa gömüldü ve söze başladı:

— John ile evleneli beş sene oldu. O zaman ben 25, o ise 48 yaşında idi. bu tarihe kadar o birkaç defa evlenmiş, boşanmıştı; bense.. bense henüz pek genç ve bakire idim... Karı alıp bırakmağı, gömlek değiştirmek kadar basit gören.. aramızda bu kadar yaş farkı bulunan bir adamla evlenmeme ailem katiyen razı değildi.

O büyük bir sanatkâr idi. Kadın gönlünü teshir etmeği o kadar mükemmel biliyorduki, yalvardı yakardı; nihayet beni evlenmeğe kandırdı. Bakınız o günler bana neler söylemişti:

«Bilirim, birkaç defa evlenip boşandığım için bana inanmak istemiyorsun. Bir gün seninle de aramızda ihtilâf çıkmasından korkuyorsun. Fakat inan bana, böyle şeyler olmıyacaktır. Bir zamanlar çok gençtim, çok hercaî idim. Şimdi durgun ve uslanmış bir adamım. Seninle iyi bir yuva kurmak, çocuklarımızı büyüterek, ölünceye kadar beraber yaşamak istiyorum.„

Ben, o zamanlar yeni parlamış bir yıldızdım. "Nuhun gemisi„ filimindeki muvaffakıyetim bana büyük bir mevki yapmıştı. Gençtim, güzeldim, önümde parlak bir istikbal vardı. Fakat bütün bu istikbali, şan ve şerefi; iyi bir aile kurmak ümidine feda ettim. John Barrymore ile evlendim, ve filim çevirmekten vazgeçtim.

İlk seneler hayatımız çok iyi geçti. Bir kız, bir erkek iki çocuğumuz oldu.

Bir zamanlar ele avuca sığmıyan John uslanmış, akıllanmış görünüyordu. Her gün sabahları erkenden işine gider, akşam olunca eve dönerdi.

Bu yaşayış üç sene böy dü. Üç sene sonra eski bozulmağa başladı. John serseriliğe, ötede beride g başladı. Bu yüzden aramız sık kavgalar oluyordu. B kadar da böyle geçti. Fa zamanlarda artık iş tahamm lemiyecek bir hal aldı. bu kötü yoldan çekip çe için çok uğraştım. Fakat m olamadım..

Bunun üzerine kendi tedbire başvurdum. Bir gün la beraber yatımıza bindik koçamı hapsettim. Kendisin kaç ay burada mahpus kal Eğer sende bir iyilik görm daha şiddetli tedbirlere b cağım„ dedim.

Fakat bu hapis umulan s vermedi. Bir gece John yattan atıldı, ve yüzerek sahile çıktı, gibi gezmeğe başladı. Bunun ben de mahkemeye başvurmağa oldum.

Yazık!.. bu hissiz, ruhsuz ad ettiğim gençliğe.. heycanlara ve

...... Sustu. Rengi sapsar mişti. Ona sinirleri yatıştıran daha bir bardak sundum:

—Dolores!.. eğer ayrılmak hu ki kararın kesin ise..

Sözümü daha tamamlamamış yük bir tehevvürle gömüldüğü tan fırladı:

— Bunda tereddüt mü e nuz?... Eğer böyle olmasaydı, sizin yanınızda ne işim vardı?..

— Öyle ise düşünemiyeceği dar kısa bir zamanda, mahkeme vermiş olacaktır.

— Doğru mu söylüyorsunuz?

— Bunun doğruluğunu anla terseniz, bu gece yemeği benimle yersiniz.

Size, davanızı tetkik edecek nıtayım. Kocanızın mücrimiyeti eldeki vesikalarla.. gerek bu mübahaselerimizle onu ikna e yarın hükmünü verir; mes'ele b biter.

....

Üç gün sonra mahkeme bi boşanma ilâmı alınmıştı. Gazete icabı olarak ona tahsis edebildiği det içinde, Doleres yanımdan a dı.. Benim şahsımda, John'un sine yaptığı ihanetlerin int almak için, en kuvvetli elemanı b Bütün ruhile ve ihtırasile bana olmuştu.

GELECEK SAYIDA :

CEYMS STAR

Gaby Morlay

ile başbaşa, cancana!...

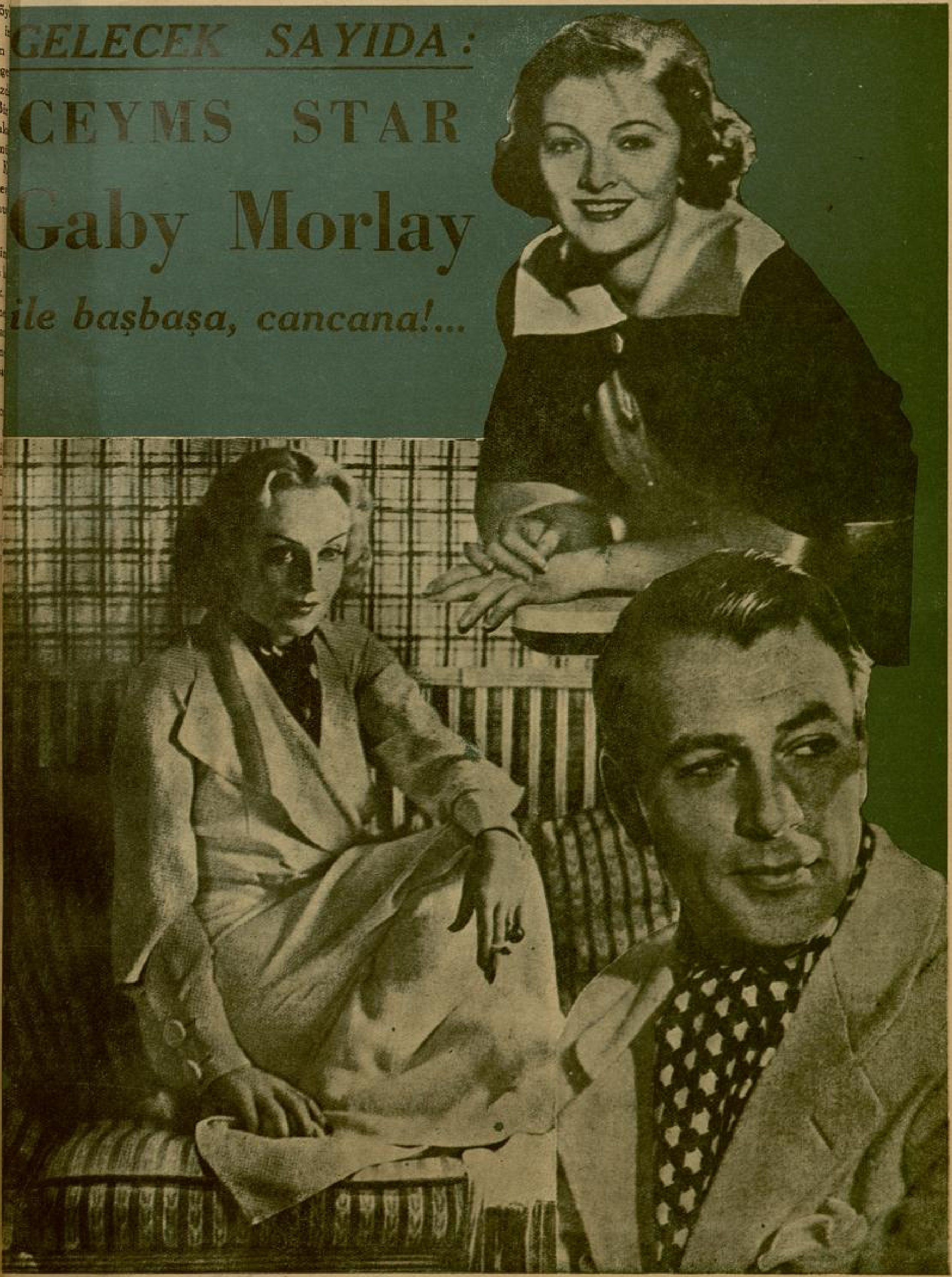

Eski Büyük Elçi

Yazan: Salih Münir Çorlu

Eski Zamanlarda Türkiyede Kadınlar Nasıl Giyiniyorlardı?

Eski zamanlarda — yani bir kaç yüz sene evvel — süs ve zarafet meraklısı bayanlarımızın giyinişleri ve tuvaletleri nasıl idi?

İşte bu suale cevap olarak: O devirlere ait ve ihticaca değer vesikalara başvurarak, bayanlarımızın o zamanlardaki tuvalet ve kıyafetlerini tasvire çalışacağız.

Şık bayanlarımız, ten üzerine giydikleri iç gömleklerini, gayet ince ketenden, veya ipek bezinden, veyahut ince muslinden ve bürüncükten yaparlardı.

Gömleklerinin yakalarını ve kenarlarını ipekli danteleler ile, veya nakışlı Hint muslinlerile süslerlerdi.

İç şalvarları ayni bezlerden: muslin, veya bürüncükten iri ve gayet bol idi. Bayanlarımız iç çamaşırlarının üstüne, şimdiki korselerin yerini tutan, bedenleri dar, belleri sıkı ve zarif ince bir kumaştan kesilmiş entariler giyerler idi. Entarilerin yakalarını, gerdanlarını göstermek için, geniş açarlardı.

Entarilerin üstüne güderi veya sahtiyandan nakışlı; veyahut sırmalı, gümüş veya altın kopçalı ve tokalı kemerler kuşanırlardı.

Bayanlarımız entarilerinin üstüne yine ince zarif başka bir kumaştan şimdiki jüponlar gibi düğmeli bir eteklik korlardı. Arkalarına uzun kollu ve etekleri dizleri hizasının takriben bir karış yukarısına kadar inen galonlu ve açık renkli ince güzel kumaşlardan kesilmiş, şimdiki rop döşambrları (Robe de chambre) andırır, bolca ve fakat biçimli binişler giyerlerdi.

Bayanlarımız sokağa ferace ile çıkarlardı. Feraceler bildiğimiz mantoların genişleri idi, ince çuhalardan yapılıyordu.

İç Anadolu illerinde şehirli hanımlar

İstanbulun şık hanımları

Bayanlarımız yüzlerini, saçlarını beyaz ince muslin yaşmaklar ile örterlerdi. İki muslin parçasından ibaret olan yaşmaklarının uclarını enselerine dolaştırıp iğnelerler ve firketeler ile tutturlardı.

Botinlerini, ayakkablarını ya ince bir deriden, veyahut sırmalı ve pahalı kumaşlardan yaptırırlardı. Ökçeleri yarım ay şeklinde zarif bir maden parçasile kaplı idi.

***

Elimizdeki vesikalar yüksek tabakalara mensup zengin ve kibar aile bayanlarının giyinişlerini, tuvaletlerini şöylece tasvir ediyorlar:

Bu tabakadaki bayanların varları, baldırlarının biçimini yecek kadar bol olarak, to inerdi. Bunlar ince Şam kuma yapılıyordu. Renkleri açık ve toz pembesi ve gümüş sırm çiçekler ile müzeyyen idi.

Botinleri ekseriya beyaz renk keçi derisinden ve sırm

Bu şık bayanlarımız ince nakışlı gömlekler de kullanır zarif gömleklerin kolları ve uzunlukları dirseklere kad

Yakalarını elmas bir düğm lerlerdi. Bu ince gömlekler gerdanlarına revnak ve letafet

Bu süslü gömleklerin üstü entariler klâpdanlı Şam kuma dı. Belleri sıkı, kolları uzun sarkıtılmıştı. Kolların kenar sırmalı saçaklarile çevrilirdi.

Düğmeleri incili veya pı mücevherli idi.

Entarilerden başka da bayan tanları vardı. Bunlar Şam ku yapılıyordu. Bedenin biçimine uyacak surette darca ke kolları entarilerinki gibi uzun ya sarkıktı.

Kemerler takriben dört eninde güzel derilerden ya ve mücevherli idi. Bu tak

İstanbul kadınlarının sokak k

Filibeli ve Edirneli hanımlar

başka bayanların «kürdî» denilen gönüş mantomsu bir nevi elbiseleri daha vardı ki, entarilerin ve kaftanların üstüne giyerlerdi. Bunlar ağır ve pahalı kumaşlardan yapılıyordu. Modaya göre samur veya kakım kürkler ile kaplanırdı.

Şık bayanlarımız başlarına kışın elmaslarla veya incilerle işlenmiş kadife hotozlar takarlardı. Yazın ayni hotozları, açık ve güzel renkli ipekli bir kumaştan yaparlar, ve yan taraflarına sarkıtıp iğnelerlerdi. Hotozların böyle yana eğri tarafından da küçük ve zarif sırmadan yapılmış bir püskül sarkıtırlardı.

Bayanlar saçlarını kabartmıyarak istedikleri biçimde tarayup toplarlar ve düzeltirlerdi. Saçlarının arkaya gelenlerini iki örgü yapıp ve zarif kordelalarla ve inciler ile süsleyip bellerine doğru sarkıtırlardı.

Bayanlarımızda pek ziyade mücevher hevesi ve merakı da vardı. Servetlerinin en çoğunu mücevherler teşkil ederdi. Rağbetleri hepsinin üstüne bileziklere, küpelere, broşlara, göğüs iğnelerine, mücevherli cep saatlarına; enfiye ve şekerleme kutularına idi. Hotozlarını inciler birkaç sıra ile ve çiçek veya kelebek taklidi iğnelerle süslerlerdi.

***

Üçüncü Sultan Osman, cülusunu müteakip halkın yaşayışını, ahlâkını, adetlerini ıslah sevdasına düşmüştü. (1755.)

Bu sırada kadınlar hakkında şiddetli, acayip bir ferman çıkardı. Kadınların cuma günleri sokaklarda gezip dolaşmalarını, kendi erkekleri beraberlerinde olsalar bile, genç ve bıyıklı kayıkcıların kayıklarına binmeyip, yaşlı başlı kaba sakallı kayıkcıların kayıklarına binmelerini emretti.

O sıralarda kadınlarca moda olan sarıkvarî hotozu gimilerini de yasak etti. Yalnız koyuca renkli yünlü takkeler gimilerine izin verdi. Sonra o zamanın adeti ve modası üzere keşmirî kumaşlardan ferace gimilerini mennetti. Feracelerin yalnız adî İngiliz çuhasından yapılmasına müsaade etti.

Biraz sonra işi daha azıttı. Kadınların alış verişleri için de çarşılarda pazarlarda dolaşmalarını kesin olarak mennetti. Paşakapısı tebdilleri (yani o devrin polisleri) bu emirlere riayet etmiyen kadınların feracelerini, elbiselerini makasla keserlerdi.

Hükûmet, feracelerin arkaya düşen ve uzunlukları kadınların bellerini aşan ve içleri saten atlas kaplı ve nakışlı olan yakalarını kısaltmalarını emretmişti.

Bazı kurnaz bayanlar, yakalarının iç yüzüne makaralı ince bir gaytan iliştirip ve ucunu yakalarının bir tarafından gizlice içeriye alıp, sokakta memurlara rasgelince, hemen gaytanı çekerek yakalarını kısaltırlardı. Bayanlar sarığımsı hotozlarını da, böyle marifetli ince bir gaytanla icabında alçaltmanın çaresini de bulmuşlardı.

İzmirli ve Adalı hanımlar

O zamanlarda yaşayan bayanlarımızın adetleri: Kaşlarına rastık, göz kapaklarına ve kirpiklerine sürme çekmek; yüzlerine hafif düzgün ve kırmızılık sürmek; yanaklarına, şakaklarına lâdenden veyahut ince siyah kadifeden oyulmuş benler yapıştırmaktı. Tırnaklarına, şimdiki bayanlarımızın kullandıkları kırmızı boyalara bedel, kına sürenler vardı.

Rum kadınları fazla düzgün ve kırmızılık kullanırlardı; saçlarının alınlarına düşen kâküllerini uzatmazlardı; boydan boya düz keserlerdi. Ense saçlarını da aksine uzatırlar, sarkıtırlardı. Yahut tepelerine toplayıp külâh şeklinde bir kuvafür yaparlardı.

Beyoğlunda yaşayan Avrupalı bayanların bazıları da, kendi kıyafetlerini kısmen muhafaza etmekle beraber «Rum kadınları gibi» Türk bayanlarının tuvaletlerini taklit ederlerdi. Ferace kullananları bile vardı. Fakat yaşmakla yüzlerini örtmezlerdi. Yaşmaklarını veya şal baş örtülerini omuzlarına atıp sarkıtırlardı, uçlarını kuşakvarî bellerine sararlardı.

Sultan Osmanın yasakları uzun sürmedi. Gevşedi, tavsadi. Aradan çok zaman geçmeden kadınlarımız yine eskisi gibi giyinip kuşanır, çıkar gezer oldular.

***

Taşralarda büyük şehirler bayanlarının, kadınlarının kıyafetleri ve giyinişleri İstanbul bayanlarının pek aynı değildi. Fakat bunlarda da « biribirlerinden farklı olmakla beraber » kendilerine mahsus zarafetler ve güzellikler vardı. Meselâ İzmir ve civar adalarda geçinmeleri uygun ve halleri müsait olan aile bayanlarının kıyafetleri pek hoştu.

İnce kumaşlardan nakışlı entariler üstüne bedenleri ve kolları zıt renkli kadifeden hırka giyerlerdi. Kolları sırma veya ipek işlemeli, ve nakışlı idi. Bunlar, omuz başlarından itibaren bileklerine doğru tedricen darlaşırdı; kolların bedene karşı gelen tarafı yukardan aşağı, boydan boya kesik idi. İç yüzleri de nakışlı veya sırmalı idi.

Edirneli, Filibeli, Trakyalı bayanlar ekseriya koyuca düz renkli güzel ve nazik kumaşlardan, şık ve biçimli şalvarlar giyerlerdi. Bu şalvarlar belden itibaren tedricen genişleyip, sonra da gittikçe darlaşarak topuk kemiğine kadar inerdi.

Bayanlar arkalarına da bedenleri ve kolları sıkı, açık renkli ve işlemeli mintanımsı kısa entariler giyerlerdi.

Oymalı ve renkli yemenilerden, güzel oyalı baş örtüleri de vardı.

İç Anadolu şehirleri bayanları güzel yerli kumaşlardan, kolları yukardan aşağı çepçevre dikişli süslü entariler

(Arkası 28 inci sayfada)

Konya ve Bursalı hanımlar

Murad'la Müzeyyen sevişerek evlendikten sonra İstanbulun gürültülü hayatından kaçarak Eskişehirin bir köyüne çekilmişlerdi. Muradı buraya sürükleyen sebebler yalnız, sevgilisi ile sakin ve baş başa bir hayat yaşamak arzusu değildi. Belki bundan daha kuvvetli bir sebeb vardı: 1919 yılında bulunuyorlardı. Ve Murad kanı kaynayan bir Türk genci idi.

Bu iki cümleyi söyledikten sonra bilmem ilâv etmek ister mi:

Murad, Anadoluda, Türk yurdunu kurtarmak için hazırlanan Türk yiğitlerinin arasına katılmak istiyordu. Müzeyyen de onun bu arzusunu sevinçle kabul etmişti. Çünkü ikisi de damarlarında gençlik kanı kadar, Türk kanı da taşıyorlardı.

KALBİNİ BAŞKASINA VEREN ADAM

Eskişehirde küçük fakat güzel bir çiftlik aldılar, ekip biçmeğe başladılar. Murad, sevgili karısına mes'ut bir hayat hazırlamağa çalışıyordu. Yalnız, onu buraya atan arzuyu biran unutmamıştı. Çiftliklerindeki hayatın ikinci ayında kendini Anadolunun daha içerilerinde hazırlanmağa başlayan ateşin ortasına attı.

Giderken karısına:

— Kalbim seninle, Müzeyyen! demişti.

— Aşkımı kaybetmiyeceğ i n d e n eminim. Hayatını da kaybetmemeni istiyorum.

Altı ay sonra Müzeyyen kocasının kendisine karşı olan aşkını kaybetmediğini, fakat hayatını belki ondan daha büyük bir aşk uğrunda verdiğini haber aldı.

* * *

Muradın ölüm haberini Müzeyyene Doğan getirmişti. Doğan Muradın cephe arkadaşı idi. Cephedeki hatıralarını anlatırken:

— Bir gece uyuduğumuz yoktu, diyordu. Gündüz boyuna çarpışıyor, düşman kovalıyorduk, gece de düşman bekliyorduk. Ve Muradın bir gece sizden bahsetmediği olmazdı.

Murad, ölürken de arkadaşı Doğan'a sağ kalırsa Müzeyyeni gidip bulmasını, ve onu korumasını söylemişti. Doğan Müzeyyene Muradın ölüm haberini getirirken birşey daha veriyordu.

Arkadaşının
gili karısına
arkadaş ve
kalbi.

Müzeyyen
rad'ı son
seviyordu. Y
öldüğünü
aldığı zaman
rak bağırmad
kin sakin
Onun , cep
ateşli biz arzu ile gitdiğini ve
ateş olup kalacağını biliy
Sonra...

.... Sonra, Müzeyyen kar
sekiz aylık bir çocuk taşıyordu; ve
yordu ki herşeyden önce düşün
şey, sevgili kocasının bu ilk ve
armağanını saklamak. değeri ölçü
yecek kadar büyük bir vazife idi.

İlk günleri Müzeyyenin yasını
laşan, onun hayatını kurtarmağı
ne alan Doğan, az bir müddet
Müzeyyene, ayrılamıyacak şekilde
olduğunu anladı: Müzeyyeni, önce

kardeş gibi, sonraları bir arkadaş gibi sevmeğe başlamıştı. Ve şimdi.. Bir sevgili gibi seviyordu. O, bulunmaz bir kadındı !...

Müzeyyen de Doğan'ı, daha ilk dakikadanberi, kendine yabancı bulmamıştı: Doğan temiz, iyi kalpli, kusursuz bir erkekti. Öyle olmasa zaten ona iç hayatına, duygularına girecek kadar müsaade verir miydi?

***

Müzeyyen'in önce kocasile birlikte yaşadığını, sonra Doğan'la beraber tarlada, bahçede çalıştığını gören küçük çiftlik, bir kış günü -penceresinden içerideki ocağın alevleri görünen odada- bir çocuk sesinin, bir kuş cıvıltısı gibi, yükseldiğini duydu.

Müzeyyenin çocuğu bir kızdı. Onda babasının yeşil gözlerini tanıdılar. Müzeyyen bu gözler için:

— Babasının hatırası, dedi.

Doğan:

— Adını "Sakarya„ koyalım, dedi. Onda babasının suyunu kurutmamak için ateş olup eridiği, Sakarya ırmağının yeşil rengi var...

Sakarya uzun kış gecelerinde Müzeyyenle Doğanın arkadaşı, eğlencesi ve neşesi oldu; ve bahar geldiği vakıt çiftliğin yeşeren, çiçek açan ağaçlar, ince ve serin gölgeleri altında bir genç kadın, bir genç adam ile çiçekten ayırtsız küçük bir çocuk buldular.

Yalnız, çiftliğin adamları, etrafaki komşular ufaktan ufağa bir dedikodu yapmağa başlamışlardı: Bu yabancı adam, Muradın arkadaşıyım diye, zavallı delikanlının dul karısiyle yaşamağa kendinde nasıl hak görüyor? Ve Müzeyyen nasıl oluyor da bu yabancı erkeği bu kadar uzun zamandanberi yanında tutuyor?..

Çiftlik adamlarının ve komşularının bu dedikodularını duyan ve anlayan iki genç, onlara güzel bir cevap verdiler: "Biz biribirimizden ayrılmıyacağız da onun için...„...

Ve bir iki gün sonra Müzeyyen'le Doğan evlenmişler, bir aşk yuvası olarak kurulan bu küçük ve güzel çiftlikte, onu kuranın yeşil gözlü hatırası ile birlikte, yeni bir hayat sürmeğe başlamışlardı.

Düğünden bir ay sonra, Doğan'ın gelmeden önce aldığı altı aylık izin bitmişti. Sevgili karısını ve sevgili kızını bırakarak, bu iki değerli varlığı kendisine kazandıran arkadaşının kaybolduğu cepheye kendini yeniden attı.

***

Yıllar geçti. Doğan harpten döndü. Sakarya büyümüş, konuşan, oynayan, koşan, bağıra bağıra gülen büyük bir çocuk olmuştu. Çiftliğin bahçesinde koşa koşa tavukları, ördekleri kovalıyor, sonra güle güle annesinin yanına koşuyor, onun kolları arasına atılıyordu.

Doğan çiftlikten ayrıldıktan sonra Müzeyyenle, karışık muharebe sıralarında mümkün olduğu kadar sık mektuplaşmıştı. Kendisini Müzeyyenin kolları arasında bulduğu vakit, onun sevgisinden şüphe etmemekte haklı olduğunu anladı. Yalnız.. yalnız bu çocuk ona yabancı duruyordu.

Sakaryanın ona yaklaşmaktan çekinmesi, ondan kaçması Doğan'ı tuhaf bir düşünceye sürükliyordu:

"Bu çocuk beni sevmemekte, bana ısınmamakta belki de haklı. Nihayet benim nem? Bir arkadaşımın çocuğu... Karımın üveyi çocuğu... Ve sonra bu kadın kim? Benden önce başkasını seven bir kadın...„

Fakat hayır! Doğan bu kötü düşüncelerini aklından çabuk sildi. Başkası olsa böyle düşünürdü. Ve o bunları düşünürken kendini başkasının yerine koymuştu. Yalnız o, "başkası„ değildi: O, her şeyden önce, iyi kalpli, temiz, sevmeğe ihtiyacı olan, kalbini başkasına veren bir adamdı. Kalbini cephede silâh arkadaşı Murada, cepheden sonra Muradın karısı Müzeyyene, şimdi de Muradın ve Müzeyyenin çocuğu Sakarya'ya vermişti...

.... Evet, o, küçük Sakaryayı çocuğu gibi, çocuğunu büyük bir sevgiyle seven bir baba gibi seviyordu.. Ve düşünüyordu:

"Müzeyyenle benim de böyle bir çocuğumuz olacak...„

Ve Sakarya beş yaşına bastığı yılın baharında ona bir kardeş geldi: Bu tombalak, anası gibi kara gözlü, bir oğlandı. Babası Doğan'ın düşmanla en son döğüştüğü, Bursa yakınlarında bir yerin adını da ona verdiler: Aksu.

Aksu, mes'ut çiftlik hayatına ikinci bir sevinç olarak girmişti. Doğan şimdi, sanki kalbi bu kadar sevgi arasında parçalanarak, bu kadar sevginin ateşi ile eriyerek, son derece sevinçli bir hayat yaşıyordu.

***

O yılın yazında, bir hasat günü, Doğan tarlada işçilerle birlikte çalışırken, kendisini bir adamın görmek istediğini söylediler. Biraz sonra Doğan kendisini, eski bir sevginin hatırasını canlandıran bir yüz karşısında buldu: Bu, onun yıllarca, belki on, onbeş yıldanberi görmediği kardeşi Korkutdu.

— Sen ha! Korkut?

— Evet, benim, ağabey! beni unuttuğunu ve tanıyamıyacağını sanıyordum.

— Demek bunu düşünecek kadar sen aramızdaki sevgiyi unuttun?...

Korkut, ağabeysinden hiç beklemediği bir mukabele görmüştü. Çünkü Korkut, ailesiyle iyi geçinemeyen, annesinin ve babasının ölümünden sonra evlerini, yurtlarını bırakup kaçan haylaz bir oğlandı. Buna rağmen, ağabeysi onu severdi. Yalnız, onun da, yapdıklarına karşılık, kendisine bir kin beslediğini biliyordu. Fakat, yıllar bu kini silmiş, kalbinde sevgiden başka birşey bulunmamasını isteyen Doğana, yine eski kardeş sevgisi ihtiyacını duyurmuş olacaktı.

Çiftliğin serin odasında karşılıklı oturan iki kardeş konuşuyorlardı:

— Nerelerdeydin? Kaç sene oldu biribirimizi görmiyeli?

— Onbeş sene kadar oldu, ağabey!

— O kadar oldu mu?

— Evet!

(Arkası 30 uncu sayfada)

GÜNAH GÖNÜLLÜLERİ

Yazan : **M. S.**

Halbuki ben öyle yapmıyorum. Hattâ bilâkis adeta o beni iknaa çabalıyor. Sanki bu günahkâr duyguyu benden evvel o duymuş gibi... İtirafa başlıyan oymuş gibi...

Bu muhakeme cesaretimi takviye etti. Ben bu cesareti bilmem kaçıncı kadehi yuvarlıyarak birazdaha besledim, ve :

— Hicran, dedim, sözlerine bakınca, bütün kusurlarımı affedebileceğine inanacağım geliyor. Fakat buna inanışımın, senin için bir felâket olmasından korkuyorum. Senin bu hudutsuz af kabiliyetini büyük ve temiz dostluğundan almanı istemem. Çünki sana karşı duyduğum dostluk, senden, çok aleyhine bir fedakârlık istiyebileceğim kadar alçalmadı.

Bu itibarla senden herşeyden evvel samimiyet istiyorum. İstersen soracağım, son sualin cevabını hemen şimdi değil, bir gün, bir hafta, hattâ bir ay düşündükten sonra ver. Hattâ, en düşünülmeğe değmez bulduğun cihetler üzerinde muhakemeni yormağı ihmal etme... Çünki unutma ki, konuşmağa başladığımız zaman da söylediğim gibi, biz seninle bu gece, bir başka insandan bahseden iki arkadaştan başka hiç birşey değiliz.

Hicranın sesine de, gözlerindeki gıdıklayıcı yumuşaklık sindi ve:

— Sualini bekliyorum Celâl ağabey? dedi.

İnsanlar çok defa sade en korktukları insanlarla değil, en çetin buldukları mevzularla da lâübalileşiyorlar.

Netekim ben Hicrana, dilimi yakacağını sandığım suali sorarken, en basit ve havaî bahisler etrafında konuşan insanların kolaylığını duydum:

— Kendi zaaflarımı sana da aşılıyabilir miyim Hicran? Yani bazı yabancı hisler, kardeşce duyguları zayıf düşürmez mi ?

Hicran ince kaşlarını kaldırdı, dudağını büzdü:

— Niçin düşürsün?

Parmaklarımı Hicranın kıvırcık sırma yığınlarını andıran saçlarına sokdum. O, başını kaldırdı. Ve yine göz göze geldik. Bu göz göze gelişin, bu göz göze bakışın ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Ben ona, dudaklarımla anlatamadığım şeyleri anlatabilmiş gibi rahatlamıştım. Gözlerin sessiz, lûgatsız dili, muhakkak ki dudakların lisanından çok daha kuvvetli. İnsan biran kadar süren bir tek bakışla «konfrans vermeğe teşne hitabet meraklılarının nutukları kadar » uzun sözlerle anlatamayacağı şeyleri bile ifade edebiliyor.

№: 15 ★

Fakat Hicranın gözlerindeki güzellik öyle korkunç ki... Bir yangın, bir fırtına, bir zelzele veya içi vahşi hayvanlarla dolu ayak basmamış bir Hutanto ormanı bile onun gözlerinin o andaki güzelliği kadar korkunç olamaz. Güzelliğin korkunçluğu, başka hiç bir şeyin korkunçluğuna benzemiyor.

Çünki başka korkunçluklar insanı ürkütür, kaçırır. Halbuki güzelliğin korkunçluğu insanı, muazzam binalara konulan koca paratönerler gibi çekiyor. Kaçınılamıyor, sürükleniliyor.

Ve tadı, bir vuslat sar'ası kadar kısa süren bu sürükleniş, insanı en fena akıbetlere kadar götürebiliyor.

Hicranın gözleri halâ gözlerimde... kuvvetlerinin, dehşetlerinin, tesirlerinin farkında değillermiş gibi, öyle mazlûm mazlûm, öyle mağlûp mağlûp, öyle yorgun yorgun bakıyorlar ki...

Bilmiyorum nasıl oldu: gözlerim, tıpkı derin bir kuyuya, müthiş bir uçuruma, koca bir yangın kulesinin damından insanların karıncalaşdığı, sokakların iplikleşdiği ve evlerin kibritleşdiği bir şehire bakmış gibi karardı. Başım döndü; ve Hicranın göğsüne düşdü. Sade vücudüm değil, iliklerim bile titriyor gibi idi.

Beni iliklerime kadar titreten bu heycanın içinde ihtiras da, hicap da, aciz de, sevgi de, inkisar da vardı.

İhtiras ve sevgi vardı; fakat ben, bu nameşru saydığım duyguları içimde gizleyip boğamadığım, ve açığa vurduğum için utanç duyuyordum. Ve bu utanç, beni inkisara uğratıyordu: niçin bu konuşmanın sonunu bir puse ile düğümleyememiştim.

Bunu yapmak cüretini bulabilseydim, Hicran utanç mı, azab mı, yoksa zevk mi duyacaktı?

Bu alınamayan bir buse, kafamın içini akla gelmeyecek endişelerin mahşerine döndürmüştü.

Ben, Hicrandan bu kadar emin ve musameha bulduktan sonra, biraz daha cesaretli olabileceğimi ummuşdum.

Fakat ben, bana cesaretimi kaybettiren sebebi tahlil edememiş değildim.

Çok kimseler, tiyatro sahnesinde başarılan rolleri mühimsemezler, ve bütün sehlimümtenıler gibi, çok kolay görürler. Hatta sahneye çıkarıldıkları takdirde, seyrettikleri sanatkârları gölgede bırakacaklarına kanidirler.

Fakat onların bu iddiaları, isteklerinin yerine getirileceği ana kadar sürer.

Ve sahneye adım atar atmaz, kolay sandıkları işin güçlüğüle apışıp kalırlar. Çünki onlar, bu iddiayı ortaya atarken, hesaba hiç katmadıkları binlerce seyirci gözünün insanı nasıl manyatize edebileceğinin farkında değildirler.

Ben de sevgi işlerinde idmanını çokdan kaybetmiş yüreğimle aşk, sahnesinde rol almaya kalkışmakla, aynı gafleti göstermiştim.

(Arkası var)

Cek London

YAH! YAH!

Yah!

Kaptanla birkaç tayfa, bir sandalla zar zor kaçabilmişlerdi. İspanyollara ait parçalar da eski kâşiflerin ölümünü hatırlatıyordu. Bütün bu gemiler artık tarihe karışmıştır. İsimleri cenup Pasifik gemicilik direktörlüğünde mevcuttur. Fakat herhalde henüz bilmediğim bir vaka daha vardı. Onun için, altı bin iptidaî vahşinin bu mütereddî İskoçyalıyı nasıl yaşattığına, hayret ediyorum.

Sıcak bir akşam üzeri Mc. Allister ile ben balkonda oturmuş gölün pırıl pırıl yanan renklerini seyrediyorduk. Deniz, arkamızdaki hurma ağaçlarının ötesinde, kayalarda uluyordu. Hava müthiş sıcaktı. 4° cenup arzında idik ve güneş tam tepemizde idi. Rüzgâr değil, hafif bir esinti bile yoktu. Cenup Şarki rüzgârları durmuş, Şimal Şarkî mevsim rüzgârları daha başlamamıştı.

Mc. Allister :

— Allah belâlarını versin, iyi dans da bilmezler ki.... dedi.

Polenezyalıların Papualilerden daha iyi dansettiklerini biliyordum ve Mc. Allister bunu sırf aksilik olsun diye inkâr ediyordu. Münakaşa etmek istemedim, çünkü hava çok sıcaktı. Sustum. Halbuki Oolong ahalisinin dansını hiç görmemiştim.

— Peki sana isbat edeyim!... dedi.

Ve, aşçı ve hizmetçi vazifesini gören zenci çocuğu çağırdı.

— Hey, bana bak, git kralı çağır buraya gelsin; dedi.

Çocuk gitti. Şaşırmış, fena bir vaziyette olan başbakan ile döndü. Ba[...] itizar ederek kralın uyuduğu[...] uyandırılmaması lâzım geldiğini a[...] Sözünü :

— Kral, o derin uykudadır[...] bitirdi.

Mc. Allister öyle hiddetli [...] başbakan, istemeye istemeye kralı [...] mağa gitti. İkisi de müthiş adam[...] Bilhassa kral bir metro doksa[...] santim vardı. Yüzleri okadar [...] benziyordu ki, bu biçim yüz [...] Şimali Amerikanın kırmızı derili[...] lerinde vardır. Adeta hüküm [...] için yaratılmıştı. Mc. Allister'in e[...] dinledikçe yüzü kıpkırmızı kesil[...] Köyün en iyi dansözlerinden yüz [...] erkek ve kadın göndermesini em[...] zaman, hiç sesini çıkarmıyarak ita[...] Ve Allister gelen oyuncuları, bu [...] güneşin altında iki saat danse[...] Nihayet küfür ve hakaret ederek k[...]

Koca vahşilerin bu miskin [...] korkunçtu. Nasıl oluyordu? Bu [...] nasıl hüküm ediyordu? Günler ge[...]

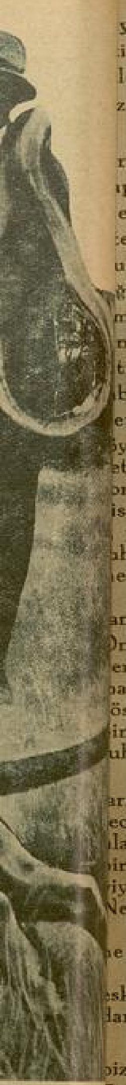

yretim daha fazla artıyordu. Ve bu ibdadın birçok misallerini gördüğüm lde, bir türlü bu idarenin düğümünü zememistim.

Bir gün güzel bir çift papağan satın rken, bu hayretimden bahsettim. ıpağanlar Sidneyde elli İngiliz lirası erdi. Buna mukabil üç yüz sigara eyen sahibine iki yüz sigara verdim. unu tesadüfen Mc. Allister'e söyle- ğim zaman, verdiğim sigaraları geri ması için derhal bir adam gönderdi. ncak elli sigara vermeme müsaade ti, yerli ona da razı oldu; ve bu kadar buk kurtulduğuna memnun oldu. en de şimdilik dilimi tuttum, birşey ylemedim. Halâ, Mc. Allister'in kuv- eti nereden geliyor?.. diye merak edi- ordum. Bazan doğrudan doğruya ken- isine sormağa cür'et ediyordum; fakat yalnız bir gözünü kapıyor, tuhaf haf bakıyor, ve bir kadeh daha iç- ekten başka birşey yapmıyordu.

Bir gece gölde Oti ve bana papa- ğanları satan yerli ile avlanıyordum. Ona gizli olarak yüz elli sigara daha ermiştim, bundan dolayı bana tapın- cak derecesine kadar varan bir hürmet österiyordu. Büyük babam kadar yaşlı ir adamdan bu kadar hürmet görmek uhafıma gidiyordu.

— Siz, hepiniz ayni soyun çocuk- arı değil misiniz. Diye başladım. Bu ecimen ne burada bir tane. Siz, Kanaka- ılar çok. Siz Kanakalılar, bu adamdan, ir köpek gibi, neye korkuyorsunuz. Sizi iye miyor o, dişleri yok ki yesin. Neden siz korkuyorsunuz?

— Peki, Kanakalılar öldürsek onu ne olur? diye sordu.

— Ne olur, ölür. Siz Kanakalılar eskiden çok beyaz öldürdünüz. Bu adam- dan ne korkuyorsunuz?

— Evet, çok beyaz adam öldürdük biz. Diye cevap verdi. Ama çok evvel. Bir zamanlar, ben daha gençken bir gemi durdu dışarıda. Rüzgâr yok. Biz Kana- kalılar bu gemiyi yakalamak için gittik. Vallahi koca bir savaş, sonra yakaladık. İki, üç beyaz ateş ediyordu cehennem gibi. Biz, korku yok. Biz geminin gidi- yoruz önüne arkasına, elli on (beş yüz) var bizden. O gemide var bir beyaz Mary (kadın demek). Eskiden ben hiç görmemiş beyaz Mary. Beyaz- lar kalmadı, ateş bitti. Kaptan, beş altı beyaz ölmedi. Kaptan bağırdı. Öbürleri hâlâ döğüşüyorlar. Bir beyaz indirdi sandal. Hepsi bindi içine. Kaptan beyaz Mary aldı. Sonra kürekler fış fış (çek- tiler) kuvvetli gidiyor. Benim baba, o zaman kuvvetli. Bir tane zıpkın attı. Beyaz Mary'nin bir tarafına vurdu. O durmaz. Vallahi, bir tane de Mary'nin öte tarafına," işi bitti. Ben korkmaz. Kanakalılar hiç korkmaz.

İhtiyar Otinin gururuna dokunmuş- tu. Lava - Lava'sını bir kenara attı ve bir kurşunun vücudünde bıraktığı izi gösterdi. Daha ben söze başlamadan balık ipi kayboldu. Sandalı çevirmeğe çalıştı, fakat balığın bir kural dalı ara- sına girdiğini görerek vazgeçti. Kendi- sini oyaladığımdan bana fena fena baktı. Sandalın kenarına gitti. Evvelâ ayağını denize soktu ve sonra daldı. Su on fersah vardı; denize eğilmiştim, derine gittikçe donuklaşan ayaklarının, soluk fosfore- sansının bir alev gibi parlatısını seyredi- yordum. Oltanın ve ipin kıymetine bakılırsa on fersah, bu ihtiyar için hiçti. Beş dakika geçti geçmedi, yukarıya doğru çıktığını gördüm. Suyun yüzüne çıktı ve kayığın içine üç kiloluk bir kaya morinası attı, oltaya hiç birşey olmamıştı ve hâlâ balığın ağzında idi. Lâkayt:

— Belki, dedim, eskiden korkmaz- dınız. Bu tecimen heriften korkuyorsu- nuz ya?.. dedim.

— Evet, çok korkuyoruz diye itiraf etti. Bu mevzudan uzaklaşmak istediği belli idi. Yarım saat kadar hiç ses çıkarmadan oltalarımızı çektik durduk. Biraz sonra küçük köpekbalıkları iğne- leri bozmağa başladılar, ve bir iğne kaybettikten sonra kayığı sahile çektik ve köpekbalıklarının gitmesini bekle- dik.

Oti sükûneti bozdu:

— Anlatayım, niçin korkuyoruz. O zaman anlarsın.

Pipomu yaktım dinledim. Ve Otinin fena bir lisan ile anlattığını, burada size daha temiz olarak anlatıyorum. Hikâyenin ruhu ve silsilesi Oti'nin dudaklarından çıktığı gibidir:

— Zaferlerimizle çok mağrur oldu- ğumuzdan bir müddet sonra idi. Deniz üzerinde yaşayan acaip beyaz adamlarla birçok defa döğüşmüş, ve daima onları yenmiştik. Bir kaçımız ölürdük. Fakat gemilerde bulduğumuz yüz binlerce varlığa bakarak ne ehemiyeti vardı bu ölü- lerin?. Bir gün, belki yirmi, yirmi beş se- ne evvel göle girilecek yere bir yelkenli yanaştı. Üç filükalı bir yelkenli idi. İçinde beş beyaz adam ve Yeni Gine ve Yeni Britanyadan kırk elli zenci tayfa vardı. (Beche-de-mer) avlamağa gelmiş- lerdi. Gölün ortasında Pauloo'ya demir attı; ve sandalları, (Beche-de-mer) bulu- nan taraflarda kamp kurmak için, her tara- fa yayıldılar. Bu dağılma onları zayıflattı, çünkü meselâ yelkenlide avlanan bir adamla, gölün ortasında avlanan adam arasında elli mil vardı. Bazıları daha uzağa bile gitmişlerdi.

Kral ve başkanlarımız bir toplantı yaptı ve ben Pauloo ahalisine, yarın sabah birdenbire kamplara hücum edileceğini ve yelkenlinin zaptedileceğini, geceleyin kayığımla her tarafa giderek, ilân ettim.

Kavgayı her tarafa ilân ederek yorulduğum halde, ben de hücuma dahil oldum. Gemide iki beyaz kaptan ve suvari ile beraber yarım düzine zenci vardı. Kaptanı üç zenci ile beraber sahilde yakaladık ve öldürdük. Fakat ilk sekizi- mizi kaptan, iki rovelveri ile öldürdü. Gemiye daha fazla yakınlaşdık. Görüyor musun, doğrudan doğruya hücuma giriş- dik.

Yelkenlinin suvarisi, kavga şarkımızdan olup biteni anlamıştı. Üç metreyi geçme- yen bir sanda'a yemeğini ve suyunu koy- du ve bir yelken açdı. Biz kanolarile gölü kaplayan binlerce adam, yelkenliye yak- laşdık. Boruları öttürüyor, ve savaş şar- kıları söyleyor ve kürekleri kanolarımızın yanına vuruyorduk. Bu beyaz adamla üç zenci bize karşı ne yapabilirlerdi? Hiç birşey, zaten suvari de bunu bili- yordu.

Beyazlar cehennemdir. Onları çok gördüm. Şimdi ben ihtiyar bir adamım ve beyazların niçin bütün adaları aldık- larını anlıyorum. Çünkü onlar cehennem- dir. İşte sen benimle şu sandalsın. Ço- cuk denecek kadar küçüksün. Akıllı değilsiniz, çünkü ben size hergün anla- madığın birçok şey'i söyleyorum. Ben daha çocukken balıklar ve balıkcılık hak- kında sizden fazla malûmat sahibiydim. İhtiyar bir adam olduğum halde gölün ta dibine kadar inebilirim. Ve sen beni takip edemezsin. Peki ne işe yararsınız? Bana kalırsa kavgadan başka bir işe yaramazsınız. Seni kavga ederken görme- dim. Bununla beraber senin de kardeşlerin gibi olduğunu, ve cehennem gibi kavga edeceğini biliyorum. Sen de kardeşlerin gibi sersemsin. Ne zaman mağlup olaca- gınızı bilmezsiniz. Ölünceye kadar döğü- şürsünüz ve mağlup olduğunuz zaman iş işden geçer.

Bak bu suvari ne yaptı. Denize yaklaşarak ve borularımızı çalarak üzerine yürüdüğümüz zaman, küçük bir sandalla üç zenci ile yelkenliden ayrıldı; ve sandalı göle girilecek yere doğru çekmeğe başladı. İşte o delinin biri idi. Hiç akıllı bir adam o kadar küçük bir sandalla denize açılır mı. Sandalın kenarları sudan dört parmak yüksekte idi. Yirmi kano, içinde yüzlerce adamla, onu takibe başla- dılar. Onun zencileri bir fersah gidiyorsa, biz beş fersah gidiyorduk. Hiç birşey yapamıyacaktı amma, delilik işte. Sandal altında tüfekler ayakda duruyorlar, arada sırada atıyordu. Pek de isabet ettiremi- yordu. Fakat yaklaşdıkca çoğumuz yara- lanıyor ve vuruluyorduk. Fakat gene birşey yapamazdı.

Onun, boyuna sigara içdiğini hatırlı- yorum. On onbeş metre yaklaşdığımız zaman, tüfeğini bırakdı ve sigarasile bir dinamit fitili yaktı ve bize attı. Bir daha, bir daha boyuna atıp duruyordu. Şimdi anlayorum ki dinamitin içinde fitili çekip öyle ateşlemesi lâzım geliyormuş. Fitiller pek kısa idi. Bazen havada patlıyordu,

Arkası 27 inci sayfada

Yazan :

GAVSİ OZAN

Haydar Rifatla Bir Saa

Hepiniz tanırsınız onu.. Eğer Ankara caddesinden geçmişliğiniz varsa, onun kitapçı camekânlarını dolduran cilt cilt ve koca eserleri, benim gibi sizin de dikkatinizi üzerlerine çekmiştir. Bu çeşit çeşit eserlerden üç beş tanesini, gücünüz yetip te, camekânlardan çantanıza indiremeseniz bile, onlar sizin gözlerinizi çoktan satın almışlardır. Ama diyeceksiniz ki, vitrinleri süsliyen zarif krvatlar insanın gözünün bebeğini titretebilir, ipek gömleklerin kulaklara fısıldayan gizli bir lisanı vardır. Hatta mahallebici dükkânlarında yan gelip oturan ensesi kat kat ekmek kadayıfları, üzeri garnitürlü mahallebiler bir ikindi vakti yüreğimizi hoplatabilir. Fakat kitap, bu çeşit nesnelerden değildir ki... Yalnız bu sözleri söylerken unutmayınız ki, Haydar Rifat'ın eserleri gün geçtikçe rafları boşalan Babıâli vitrinlerinin biricik süsü, en son şenliği, işporta sıralarında çalım satmıyan yegâne misafirleridir. Mahkeme koridorlarından gazete sütunlarına kadar, şöhretinin kendisine hediyesi olan acı tatlı bütün lezzetleri tadan büyük hukukçuyu, Yarım Ay'ın sayfalarında siz de dinlemek istersiniz değil mi?.. Okuyucuların bu isteğini yerine getirmek içindir ki, mülâkat vermekten daima kaçınan, muhterem avukattan bir telefon konuşmasının sonunda güç halle bir randevu alabildim.

Ziyaretine gittiğim zaman kendisini Teşvikiyedeki apartmanının biraz ötesinde küçük bostanında, kucağında bir yığın kırmızı domatesler, körpe salatalıklarla beraber buldum. Üstadın galiba en neş'eli bir saatine raslamıştım. Gözlerinden, uzun yılların biriktirdiği yorgunluklar, şimdi bir sevinç parıltısı içinde ışıldıyordu. Bu hudutsuz neşenin sebebini biraz sonra anlıyabildim.. Üstad bugün küçük bostanının ilk ürünlerini toplamıştı. Yanına vardığım zaman, daha tek kelime konuşmadan, ilk iş olarak, bana soyulmuş bir salatalık uzattı :

— Hoş geldiniz Bayım.. Fakat talihiniz varmış, zira tam zamanında yetiştiniz. Bugün bahçemizin ilk hıyar ürününü toplamıştık. Piposundan bir nefes çekti, sonra gülerek ilâve etti :

— Bayım, ne yapalım. Mahkeme patırdılarından uzaklaştıktan sonra, başlıca zevklerimizden biri de bu oldu : bahçe merakı.. Ben gezmekten pek hoşlanmam. Hatta, size garibini söyliyeyim; altı aydır Taksimden belki bir kere dahi geçmemişimdir. Beni odamdan dışarı, açık havaya çıkaran, işte şu gördüğünüz yeşil bostancık oldu.

Ben teşekkür ettikten sonra bir bahçe kanepesine ilişmişdim ki, Haydar Rifat domateslerinin, hıyırlarının meziyetlerini anlata anlata bitiremiyordu.

— Ah! siz bilmezsiniz onları.. çocuklar gibidirler; başlarından a- mak, daima kendilerile meşgul ol- sevilmek isterler..

Bu sözleri söylerken onları se- şuyor, ezkaza domateslerden bir- düşse, derhal alarak, tozlarını si- sonra, onu bahçe kanepesinin en bir yerine oturtuyordu. Büyük h- adamının ömrünü bu sessiz ve hayat ne güzel süslüyordu. Onu b- bahçenin ortasında görseniz, kafasında şimşekleri çakan bir kültür yapıcı- ziyade, zarif bir şair olduğuna inan- Kafasındaki ilim rüzgârlarile, gözle- gençlik meltemi adeta bir tezat teşk- yordu. Demek ki büyük adamların lerinin sonuna kadar süren mü- onları yıpratmıyor, daima genç b- muş. Üstat, burada bile, toprakla m- etmekten haz duyuyuordu..

. . . .

Uzun bir hasbuhalden sonra, sorgularıma başlamanın sırası g- anlıyarak, ilk sualimi sormaya hazırl-

— Birkaç yıldanberi Türk kült- sine sayılmıyacak kadar çok b- eser hediye ettiniz. Bu suretle Tür- buatında büyük bir boşluğu dol- oluyorsunuz; bu önemli çalışma- program gözetiyor musunuz?

Artık ilmin bahsi açılmıştı. Muhterem avukatın gözlerinde bir heyecan ışığı yandı, piposunu yeniden ateşledi; sonra bir elikanlı çevik iğiyle bir ayağını kanepenin öbür yanına atarak, eli şakağında söylemeğe başladı. Şimdi, sorduğum suallerden başka her şeyi unutmuştu o..

— Ben, bizim gibi geç yenileşmeye başlayan bir devrim memleketinde, telif eserin aleyhtarıyım. Kültürümüzü tamamlamak, edebiyatımızı yükseltmek için mutlaka bizden daha ileri gitmiş ülkelerin irfanına ihtiyacımız var. İşte bu ihtiyacı bütün kuvvetile hissettiğim içindir ki, bu işe girişmeğe karar verdim. Ama diyeceksiniz ki, siz bir avukattınız, böyle şeylerle ne alâkanız var. O vakit ben de size derim ki, avukat, mühendis, memur her ne olursa olsun, edebiyatı sevmiyen bir adam yarım bir münevver sayılır. Fakat Batı âleminde, dilimize çevrilecek, okadar eser var ki, bunları seçmeğe kalkıştığım gün adeta şaşkına döndüm. Benim şimdiye kadar yaptığım iş, koskoca bir okyanusdan bir damla almak mesabesindedir. Bir katrecik, yalnız okadar.. Aklıma gelmişken, şunu da söyleyivereyim ki, bu işe bir tercüme dersi vermek.. veya edebiyat yapmak için değil, sadece bir fikir cereyanı açmak için giriştim.

Sözüne nihayet verdiği zaman dudaklarından yorgun bir tebessüm sarkmış, yüzünde rahat bir gölge belirmişti. Bu halile, giriştiği işin mes'uliyetlerini bir yük gibi değil, fakat taze bir heyecan halinde taşıdığını anlatıyordu o..

— Programınızda tercüme edilecek daha ne gibi eserler var üstat?..

— Pek yakında neşredilecek kitaplarım arasında eski Yunan filozoflarından «Heraklit» ve «Eflâtun» vardır. Bunlardan sonra Fransız akdemisi azasından bir zatın harb sonu ruhiyatını gösteren «Yeni Adam» namındaki eseri çıkacaktır. Bende çalışmak bir aşk halindedir. Düşünün ki, bu kadar kısa fasılalarla çıktıkları halde, kitaplarımın bir çoğu 25 - 30 formalık eserlerdir. Bununla beraber, bu çalışma bana sonsuz bir zevk veriyor. Hem de bu suretle, mahkeme kavgalarından yorulan kafam, bir parça huzura kavuşuyor, bir parça dinleniyor. Bu sözlere karşı ben:

— Sıcak yaz günlerinde bu kadar çetin çalışma pek te kolay olmasa gerek, dedim.. En ziyade günün hangi saatlerinde çalışırsınız?..

Üstat bu suale bir çırpıda cevap verdi:

— Gece 12 den sabaha kadar.

Aldığım bu garib cevabın hikmetini anlıyamadığım için, sözü başka bir maceraya akıttım:

— Bir hukukçu olmanız sıfatıyla soruyorum. Yirminci asır medeniyetinin, dünyanın her yönündeki bugünkü sosyal hayatın en gülünç tarafları sizce nelerdir?.

Bay Haydar Rifat şişman vücudu ve iri göbeğile tezat teşkil eden bir çeviklikle ayağa sıçradı:

— Ah! bunun için bir kitap yazmalıyım. Mutlaka, ama mutlaka.. Zira yirminci asır sosyetesinin kritik edilecek öyle tarafları var ki.. Biraz düşündü, sora ağır ağır devam etti:

— Büyük mahrumiyetler, beklenmiyen yenilikler eski nesli şaşırtmış, yeni yetişenleri de, tabiatile eskilerden, büsbütün ayrı bir ruhta şahlandırmıştır. Ahlâki, içtimaî ve hatta bedii büyük buhranlar içindeyiz. Fenalık görünen şeyler, aceba, hakikaten fenalık mıdır? Bunu bile tayin zordur. Benim fıkrim, herkesin verebileceği müsbet şeyleri, en büyük haddine kadar halka sunmasıdır. Bugünün gençleri de bir acaib mahlûklar! Ben, anlıyamıyorum, vesselâm. Nasıl oluyor da onlar, meselâ, sinemayı tiyatroya tercih edebiliyorlar. O karanlık yerde üç saat türlü soğukluklara, bayağılıklara tahammül edilebilir mi? Bu çekilir bir hal midir rica ederim?..

Sayın avukat pek kızışmıştı. Onu bu heyecan kasırgasından kurturmanın tek çaresi olarak, dilimin ucuna geliveren suali ileri sürmeyi uygun buldum:

— Üstadım! hayatınızın acı ve tatlı iki hatırasını nakleder misiniz?..

Biraz evvelki heyecanı derhal dağılıverdi, gene her zamanki o yorgun, fakat rahat gülümseyişile cevab verdi:

— Birçok dostlarımı ve hele Ziya Gökalp'ı müdafaa ettiğim günler, ömrümün en unutulmaz hatıralarıdır. Hayatımın acı geçen tek bir saatini hatırlamıyorum. Çünkü haksız olduğuma asla şüphe etmediğim herhangi bir fe'âketin, bence zerre kadar ehemmiyeti yoktur.

Bu sırada fotoğrafçı makinesini hazırlıyordu. Bunu gören üstat merakla doğruldu:

— Aman resimde göbeğim de görünmesin ha! Yalnız makinanız eğer hassas ise, fotoğrafta başımın ağrısının da çıkmasını isterim.

Bu ince ve yerinde nüktenin arkasından, bir hayli gülüştükten sonra, Bay Haydar Rıfat'a, çalışmaktan başka en büyük ne gibi zevkleri olduğunu sordum. Fakat kendisine daha vakit kalmadan, o sırada yanımıza yak'aşan, kerimeleri bu sualin cevabını verdiler:

— Uyumak!.

Bu söz üzerine ihtimal ki uyku zamanının yaklaşması endişesile, üstadın hediye etmiş olduğu taze bir domatesi cebime indirirken, müsaadesini istiyerek ayrıldım.

Haydar Rifat torunlarile bir arada

◆

Haydar Rifat küçük bostanında

Cahit Uçukla yapdığım ve (Yarım Ay) da çıkan bir mülâkata karşı Bay Mahmut Yesari, haftalık dergilerin birinde şahsıma ve genç hikâyecimize karşı bazı tarizlerde bulundu.

Onun düşdüğü küçüklük çamuruna bulaşmamak için, yazısına cevap vermemeği tercih ettim.

G. O.

1935 SONBAHAR
MODALARI

... Cehennem sıcakları ortalığı kavururken, kışı düşünmek biraz güç.. fakat her şık ve giymeğe meraklı kadının, bu güçlüğü yenerek, şimdiden düşünmesi gerektir.. Parisin moda yaratan dikiş evlerinde büyük bir çalışma başlamıştır.. Daha bu atelyelerin kapısını aşmayan, yeni cereyan hakkında Paris moda gazeteleri birçok tahminler, fikirler yürütmektedir.. Bizim bu gazete ve mecmualardan aldığımız resimler okuyucularımızın herhalde hoşuna gidecektir..

Pariste birkaç ay önce, İtalyan ressamlarının açtığı büyük serginin, bu yılın kış modası üzerinde çok tesir yapacağı söylenmektedir. Tablôlarda görülen saç ve elbiseler beğenilmiş ve iyi tesirler yapmıştır.. Bu yeni beğeniş eski devir modalarının yeniden canlanacağına büyük bir delildir.. Şapkalar tamamile değişiktir.. Bir kaç yıl önce kısa bir zaman ortaya çıkan tüy modası yine görülecektir.. Kadife şapkaların arkasından yükselen tül ve kıldan (auréole-hale)lerin sürüm yapacağı sanılmaktadır. Dar elbiseler, tuvaletler, yerlerini, geniş ve rahat biçimler bırakacaklardır. Beli sıkı, etekleri son derece geniş, kolları kabarık, göğüsü açık tuvaletler, gözleri yeni görülen şeylerin zevkile okşayacaktır.. Bu yıl balolarda emprime organdiler (benekli, paralı) giyilecektir.. Geçen kış kapalı olan dekolteler, bu kış açılacak, elmas ve renkli taşlarla yapılmış kolyeler kullanılacaktır.. Arkası açık elbiseler yine vardır. Yalnız küçük bir değişiklikle, çıplak kalan yerlere birer buket çiçek konulacaktır.. Sonra en yeni modalardan biri de, içinden kordon geçirilerek yapılan büzgüler ve sutaşlardır.. Büzgüler tuvaletlerde, çay, sokak elbiselerinde; sutaşlar çay ve sokak elbiselerinde olacaktır.. Tuvaletlerde bol ve çeşitli çiçek vardır. Yakalarda, omuzlarda, hatta başta çelenk gibi de kullanılacaktır.. Renklerden (Floransa kırmızısı, Venedik yeşili ve mai) en çok görüleceklerdendir..

***

... Biraz da içinde bulunduğumuz mevsimden söyliyelim. Kısa pantalonlar almış yürümüştür.. Sade plâjda de-

ğil, tenisde de en rahat ve kullanışlı giyim olarak kabul edilmiştir. İnsanlar güneşin, suyun, havanın iyiliklerini öğrendikçe ; ayıp diye sakladıkları vucütlarını, utanmıyarak düşünmeden açıyorlar.. Bunda çok haklıdırlar.. deniz tuzu ve güneş ışığile yanan vucütler, kışa daha kuvvetli olarak giriyorlar.. plâjlar bunun için rağbet görmektedir. Sonra ketenden, basmadan, kenevirden yapılan korsajlar, ne kadar kolay, ne kadar şık.. küçük bir kumaş parçası bir kaç makas oynamasile istenilen şekle giriveriyor.. Bir iki kıvrım bir iki düğüm, bir güzel korsaj vucüda getiriyor.. Bunlar gazinolarda, plâjlarda giyildiği gibi, gardenpartilerde de kullanılıyor..

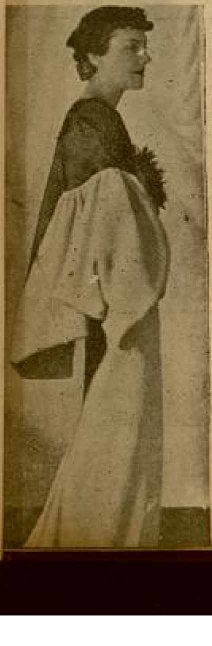

SPOR

Türkiye Şampiyonası Maçları

Heman her sene muntazaman yapılan "Türkiye Futbol Birincilikleri„ müsabakaları bu mevsimde grup birincilikleri şeklinde muvaffakiyetle yapıldı.

Beş grup üzerinden yapılan müsabakaların galipleri, enson maçları oynamak üzere İstanbula geldiler. Son maçlar ekseriyetle İstanbul, Ankara, İzmir arasında yapılırken, bu sene futbol mevsiminde büyük bir mevkie yükselen Eskişehirin Demirspor kulübü, Ankarayı müsabaka harici bıraktı. Muhtelif mıntakalarla yaptığı maçlarda çok iyi dereceler alan Demirspor, futbol şampiyonasının İstanbulda devam eden oyunlarında İzmirle karşılaştı. İlk devrede mağlup iken, ikinci devrede hâkim bir oyunla beraberliği temin eden Demirspor, cidden güzel bir oyunla ümit verici bir maç yaptı. Bir buçuk saatlik maçta berabere kaldığı için yarım saat oyun uzatılmış, ve hâkim oyununa rağmen Demirspor da İzmire mağlup sahayı terketmişti.. Senelerdenberi futbol oynayan İzmire mukabil, daha dün denecek kadar futbolda ömrü az olan Eskişehrin bu muvaffakiyeti, ilerisi için büyük bir işarettir.

⁂

8 Eylûl Pazar günü Taksim Stadyomunda (Türkiye Futbol Şampiyonasının) finalı Fenerbahçe ve Ateşordu takımları arasında oynanmıştır.

Alana önce İzmirliler arkalarından Fenerliler çıktı. Bu maç beklenildiği gibi zevkli bir oyun olmadı. Her nedense Fenerliler çok bozuk bir oyun oynadılar. Neticede bu maç 1 - 3 Fenerin galibiyeti ile bitti; Fenerbahçe 1935 Türkiye şampiyonu oldu. Kendisine törenle şampiyonluk kupası verildi.

⁂

Yine ayni günde yapılan kürek yarışlarında Galatasaray şampiyonu oldu. Sarı kırmızılar 18 puvanla birinci; Beykozlular 12 puvanla ikinci; Fenerliler 6 puvanla üçüncü oldular Galatasaraylılar ile Beykozlular arasındaki çarpışmalar pek çetin ve heyecanlı olmuştur. Bu vaziyet Beykozluların nekadar düzgün bir surette çalıştıklarını ve ileride şampiyonluğa namzet olduklarını pek güzel göstermektedir.

Balkan oyunları nihayet geldi çattı

Yüze yüze kuyruğuna geldiğimiz altıncı Balkan oyunlarına tam altı gün kadar kısa bir zaman kaldı.

Geçen kış Beyoğlu Halkevinde başlayan idmanlar, Nisan başlangıcında Taksim Stadyomunda pist üzerinde başladı. Altı ay kadar süren bu idman devresinde, iyi kötü birkaç müsabaka yapan atletlerin, en çok eli ayağı tutanlari, Eylûl başından beri de Çifte havuzlarda kampa girdiler.

Mevcudu otuz ikiyi bulan atletler, kampta sabah ve akşam idman yapmak suretile son hazırlıklarını bitirmek üzere -kurbanlık koyun gibi- müsabaka gününü beklemektedirler.

Altıncı Balkan oyunlarına iştirâk edecek atletler, kışın başlayıp bugüne kadar devam eden idmanlarda, nasıl büyük bir faaliyet ve gayret gösterdilerse, teşkilât da o nisbette büyük bir faaliyetle çalıştı.

1923 de teşekkül eden İdman Cemiyetleri İttifakının atletizm federasyonu, kurulduğu tarihten bugüne kadar, böyle bir gayret sarfetmemiştir diyebiliriz.

Atletizm federasyonunun sarfettiği gayreti üç kısma ayırmak lâzımdır.

1 — Atletlerin hazırlıkları
2 — Stad işleri
3 — Balkan oyunları hazırlıkları

Atletlerin hazırlıkları: kışın yapılan büyük bir proğramla bugüne k[...] devam etti durdu.

Stad işi: başlı başına bir der[...] Doğru dürüst koşulacak, atlanacak [...] olmayan bir memlekette, Balkan o[...]ları gibi yüksek bir hareketi ka[...]manın çok müşkül olduğunu bild[...] Bu vesile ile bunu daha güzel anl[...] olduk.

Fenerbahçe stadının Ünyon ku[...] zamanını bizim gibi bilenler, onun g[...] seneki şeklini de kolayca bilirler.

Atletizm federasyonu İstanb[...] yapılacak altıncı Balkan oyunları v[...]lesile, stadı mükemmel bir hale g[...]rebilmek için, güzel bir plân hazır[...] Kendi hallerinden ve sahalarının [...]linden memnun idareciler, en p[...] ve müsait bir plânının tatbiki [...] o kadar müşkülât çıkardılar ki, en [...] insanın zıvanadan çıkmaması işten [...] değildi. Yapılırdı, yapılamazdı der[...] anlaşma imkânları bulundu; şu fa[...] ki: «yumurta kapıya gelmeden» me[...] sözü yine isbatını göstermişti. S[...] işi de güç oldu amma nihayet bugü[...] şeklini aldı. Üçüncü ve güç işler[...] biri de Balkan oyunları hazırlıkları [...] O da didine didine, ve her taraf[...] çıkan büyük müşkülâtla oğraşıla o[...]şıla bertaraf edilmiş ve şu dakik[...] heman herşey yoluna girmiş bu[...]maktadır.

Altıncı Balkan oyunları tah[...] edildiği kadar basit bir iş değil[...] Üç gün devam edecek müsabakal[...] beher günü bize yirmi bin lira[...] fazlaya mal olmaktadır. Altmış [...] liradan fazla bir masraf ile kapan[...] olan altıncı Balkan oyunlarında, at[...]lerimiz de beklediğimiz mevkii e[...] ederlerse, bin yiyup Allaha şükretm[...] lâzımdır.

Ö. Besim Koşala[...]

Dünyanın en büyük, en yaşlı ve korkunç goril[...] olan:

BOBBY

«Berlin Hayvanlar Bahçesi»nde ölmüştür. Bu müthiş hayvan hakkında gelecek sayımızda daha fazla malûmat vereceğiz.

SIKINTILARINIZI „YARIM AY„ IN

PAMUK NİNEsİNE YAZIN!.. SİZE ÇARE BULSUN.

E. D..

Çocuğum..

Önümde desteyle dert mektupları dolu.. Cevap yazıyorum.. İçlerinde öyleleri var ki, beni Pamuk Nine diye ortaya çıkaran çocuklarıma: "hay Allah cezanızı vermesin, nereden tanıtdınız beni„ diye çatacağım geliyor.. Sizlerin derdinizi dinlerim dedim ama, yavrucuğum bana dert sormıyorsunuz ki, işte bir danesi sen: (Bir çocukla tanıştım. Çok çabuk tanılıyor. Bunun için ne yapayım?) diyorsun bu da dert mi? Sen derdin ne olduğunu bilmiyorsun.. Bilmeni de istemem.. Fakat bir sorgu sormaya üzenmişsin, barı sorulacak birşey yaz da güzel güzel cevap vereyim. Bunları söyledikten sonra şimdi sorguna cevap vereyim.. Sen de o durmadan darılan çocuğa darıl, en kolay çare bu..

İstanbul.. XÖX..

Kızım..

Onaltı yaşındasın.. İki sevgilin var; birisi ihtiyar avukat, öbürü genç mektebli..

Allah arttırsın çocuğum.. Onaltı yaş, iki büyük sevda.. doğrusu çok güzel!!..

Hangisile evlenmeği tavsiye edeyim acaba?..

İhtiyarla evlensen yaşın onaltı..

Münasip değil.. Mekteblile evlensen iki küçük çocuğun evlenmesi doğru değil..

Gel kızımsen bu sevdalardan da, onaltı yaşında evlenmekten de Pamuk Nineciğini dinleyerek vaz geç.. Benim öğütlerim budur.. İster dinle, ister dinleme.. Keyif senin çocuğum.

Muş Rem. B. A..

Çocuğum..

Senin de mektubundan bir şey anlamadım. Bu, benim anlayışsızlığımdan çok, senin kapalı yazmandan ileri geliyor.. Aileye hasret çekiyorsun. Evinden neye kaçtın. Şimdiki sosyete dediğin (. . . .) bir kötülük yuvası mı?.. Sonra bir derd mi dökmek istiyorsun? Yoksa birşey mi sormak istiyorsun; oda belli değil.. Daha açık yaz ki, istediğin şeyleri anlayayım..

H. A. Ü

Oğlum..

İlk önce beni genç bir kadın sanarak yanıldığını söyliyeyim.. Genç bir kadının kendine mahsus o kadar çok işi vardır ki; başkalarının derdini dinlemek, onlara öğüt vermek için vakti olamaz.. Ben hakikaten pamuk saçlı, iyi yürekli Pamuk Nineyim..

Bunu söyledikten sonra derdine gelelim.. Yavrucuğum bir kere sen çok gençsin.. hoşuna giden kızların ikisi de çocuk denecek yaşdalar.. ikisini birden beğenmene gelince, olağan işlerdendir.. fakat birinin ağır basacağı muhakkaktır çocuğum.. İki kadını ayni duygularla, ayni ölçülerle sevmeğe imkân yoktur.. Çeşidi değişik iki insanın sevgilisi bir yüreğe sığabilir.. Bu sevgilerin biri günün birinde kuvvetli çıkar öbürünü alt eder.. bunlar karışık işlerdir yavrum.. Kafanı, gönlünü bunlara saplarsan daha iyi olur bence.. elimde değil diyeceksin insanın elinde olmayan birşey varsa o da; ölüme karşı koymaktır.. Ondan gerisi hallolunabilir.. Senin yapacağın iş, ya genç kızların birini tercih etmek, yahut "müessese kılıklı„ yerdeki vazifeni bırakmaktır.. Eğer kızlardan birile anlaşabilirsen; amirlik, memurluk mevzuubahs olamaz bu gibi şeylerde..

Beşiktaş Ç. A.

Çocuğum..

Genç kızın sana gösterdiği yakınlıkdan; mektuplarına verdiği cevaplardan anlaşıldığına göre, o da seni seviyor.. öbür tarafda nişanlı.. demek ki nişanlısını beğenmiyor ve sevmiyor.. Seven bir kızın diğer erkekle meşgul olması imkânı yoktur.. ancak tatmin edilAmeyen, sevmeyen insanlar kendine sevgi ve arkadaş arar.. Onunla bu mesele hakkında konuş.. eğer zannettiğim gibiyse mesele yok demektir.. nişanlısından ayrılır seninle nişanlanır..

Enver D. C. B.

Oğlum..

Mektubundan tek bir şey anlamadım.. Mesleğin icabı bir bayanla tanışmışsın.. Bayan sana abayı yakmış.. e.. sonra o yüksek bir aileden, senin ailen ise mütaassıp insanlar.. onu bırakmak istiyorsun.. Neden, ne oluyor o zavallı senden ayrılınca mes'ut olmamaya mahkûm bütün bunlara söyliyeceğim bir tek söz var oğlum o da:

— Mektubundan birşey anlamadım.. demektir..

Beyoğlu 23 Hatice

Kızım..

Karaktersiz bir adamla karşılaşmışsın.. ayağını denk al.. Sözünde durmayan, bir sözü öbür sözünü tutmayan adamlara güven olmaz.. seni aldatması ve ortada bırakması ihtimali vardır.. Sonra yavrucuğum sade bir tarafın sevmesile aşk yolunda yürünmez.. o yol öyle dikenli, taşlı, bazen de öyle korkunç oluyor ki, muhakkak iki kişinin birlik yürümesi lâzımdır.. Çiçekli düzlükte emin ve rahat yürürken yol bozulur, kötüleşir. Karşılıklı sevgi olursa bu yol da yürünebilir.. yoksa hayır. Tek taraflı aşklar daima sönmeğe mahkûmdur.. Onun için: Onu çılgınca seviyorum beni bırakırsa yaşayamam falan deme.. o seni bırakdığı gün güzel düşün kendini boş yere üzme.. Benim tavsiyem sana: Böyle karaktersiz adam tarafından günün birinde bırakılmakdansa, sen ona yol ver. Bu belki biraz zordur, fakat sonunda izzetinefsin kırılmadan kurtulduğunaa memnun olursun çocuğum.

Üsküdar M. N.

Kızım..

Arkadaşını anana bile olsa feda etme.. yıllarca seven köklü bir anlaşma bu zamanda öyle az ki, zümrütanka kuşunu bulmak gibi birşey.. Onun için kıymetini bil. Onu annenin sinirlerine feda etmek hiç de doğru bir hareket değil çocuğum..

Karşılıklı senetleri yapın.. Evlenmeden evvel anneni karşına alarak ciddi bir şekilde konuş onunla.. Hırçınlıkları yüzünden saadetini bozacağını söyle.. Hiç bir ana elinde olarak çocuğunun rahatını bozmak istemez.. Mümkün olduğu kadar sükûnetli olmasına gayret edin. Dünyada tam pürüzsüz saadet yoktur kızım; bir taraftan aksağı olacaktır.. Bu işde en ağır vazife senin üstüne düşüyor, iki tarafı da idare etmek mecburiyetindesin.. kendi saadetin için buna mecbursun yavrum.. Arkadaşın da biraz fedakârlık yapsın senin hatırın için.. Zahmetsiz rahata kavuşmanın imkânı yoktur; annenle onun arasında dostluk te'sisine çalış.. bu suretle o da anneni sever ve hırçınlıklarını, sinirlerini hoş görür..

Pamuk Nine

TURKİYENİN EN YAŞLI DENİZÇİSİ

Kaptan Hamit Naci Anlatıyor!

Yazan:

SELİM CAVİT

Kapıdaki düğmeye dört beş dakikadır bısdığımız halde, hâlâ içerden hiçbir ses gelmiyordu. Acaba aldanmış mı idik?

Arkadaşım diyordu ki:

— Canım! bu yaşta da insan bunamaz ya!

İşte adres: «Heybeliadada senatoryuma giden caddenin karşısındaki sokakta üçüncü apartman numara 15»..

Bu ifade ile, bulduğumuz ev arasında tamamile bir uygunluk olduğu halde, içerden hiçbir cevap gelmemesi, bizi hayrete düşürüyordu..

İstanbuldan buraya kadar bir buçuk saate yakın bir deniz gezintisi ve havası hoş, bu yaz gününde fena değil amma, maksada ulaşmadan dönmek çok güç olacak.. Bu endişe ve son bir ümit ile zile bir kez daha basdık. Önce ufak tefek gürültüler, sonra da yaklaşan iki pantoflanın sesi gelmeğe başldı. Biraz sonra yaşlıca bir bayan kapıyı açtı.

Girdik.. Şimdi misafir odasındayız. Türkiyenin hemen hemen yaşayan en eski kaptanlarından Hamit Nacinin kabul salonu. Hakikaten görülmeğe değer bir güzellik taşıyor..

Büyük salonun ortasındaki büyük masanın üzerinde, iki büyük kayı... bak içinde, tok midelere bile i... getiren olgun ve seçilmiş meyv... arzı endam ediyor. Sayın okurl... beni bağışlasınlar! ne yapayım o... ilk gözüme çarpan bunlar oldu. D... lara bakınca kendimi biran, Ven... sularında çarpışan kahraman Türk... micileri ile bir arada sandım. ... çok gemici ve vapur resmi var... Duvarlar gözümde sanki bir deniz... çalkanmağa başladı. Arkadaşım... odanın iki ucunda koltuklara gö... müş, resimlere öyle dalmışız ki.. a... kalan kapıdan gireni birden bire ... edemedim.. Hamit Naci gayet ağı... gür bir sesle:

— Hoş geldiniz evlâtlarım! ... Geç kaldım. Kusura bakmayın mal... ihsanınız ihtiyarlık!. Şöyle yuka... biraz uzanmıştım da!.

— Rahatsız ettik Bayım!

— Estağfürullah, hayır o de... belki sizi kapıda beklettim diye ... lüyorum!..

Hamit Nacinin ev kıyafeti pek ... Üzerinde damalı bir entari, onun ... rinde bir harmani, başında takke ...

Onu bu kıyafeti ile görenler, so... hayattan haçmak istiyen münzevi ... adam zanneder. Halbuki Hamit N... hiç de öyle değildir. Yarım asrı ark... attıktan sonra 28 yaşına giren bi... kaç kabadayı vardır ki; Hamit N... kadar dinç kalmış olsun; ve onun ka... gezmeğe merakı bulunsun.. Onu ... ilk defa 1 Temmuz denizcilik bay... mında yapılan törende görmüştüm.

40 — 50 yıl birden gençleşmiş ... idi. Heycanlı söylevini okurken göz...

Kaptan Hamit Naci, Yarım Ayın yazıcısına anlatıyor...

birer sevinç kaynağı gibi taşıyor. Bu günün değerini en iyi takdir ediyor, duyuyordu :

Bunu kendisine söylediğim zaman eski kaptan

— Evet!.. dedi! Hakikaten o günün heycanını hâlâ üzerimden atamadım.. Bugünkü neslin kavuştuğunun biz, o zaman onda birine bile kavuşamazdık. O zaman denizcilik bizde pek sönük bir halde idi. Anlatılamaz bunlar oğul!. çok uzun gider.

— Bize biraz hayatınızı anlatır mısınız?

— Canım! benim gibi yıllarını denizin enginlerinde geçirmiş bir adamın hayatı ne kıymet ifade eder, geçin şunu bir kalem!.

Kaptanın bu son cevabı beni derhal yarım saat önce kapıdabeklediğim esnada aklımı kurcalıyan endişeyi hatırlattı. Tekrar tekrar rica ve israr ettikten sonra Hamit Naci nihayet razı oldu ve anlatmağa başladı:

— Denizci olmak için, önce insanın muhakkak surette içinde küçüklükten yeretmiş bir hevesin bulunması lâzımdır. Bende bu heves 13 yaşında, hattâ daha küçük iken doğdu; ve yaşım ilerledikçe herşey gibi bu da inkişaf etti. Nihayet Bahriye mektebine girdim. O zaman (Ticareti Bahriye) diye bir mektep yoktu. Yalnız bir askerî bahriye mehtebi vardı. Her yıl çok iyi derece ile sınıflarımı geçtikten sonra mektepten mezun oldum. İlk defa 93 harbine iştirak etmek üzere Batuma gönderildim. (Çürüksu) ile Batum arasında Ruslar bizimkileri mütemadiyen sıkıştırıyorlardı. Mağlubiyet korkusu bile vardı. Biz denizden askere yardım ediyorduk. Düşman biraz yatışınca Sohum limanını almak üzere hareket ettik. Bulunduğum (Necmi Şevket) zırhlısı, o günün en iyi zırhlılarından idi. Sohum limanında müthiş bir fırtına vardı. Bir türlü yanaşamıyorduk. Bilmiyoruz ne oldu. Sohum kalesine yanaşırken birdenbire üzerimize ateş açıldı.

Meğer orada barınan bir Rus filosu varmış! ateş müthiş bir surette devam ediyordu. Hatta o sırada yanımda bulunan bir şişhane çavuşu birdenbire yere serildi.

Göbeğine isabet eden kurşun, zavallı arkadaşın sessiz sedasız ruhunu almıştı.

Bundan başka şehit vermedik. Ve kaleye asker çıkartarak zaptettik. Fakat bu zaferi daha ziyade genişletemezdik. Askerimiz çok azdı. Tekrar gemilere döndük. Bu benim işte ilk defa harba gidişim oldu. Bundan sonra Tunaya gönderildim. O zaman donanma kumandanı birinci ferik Bohçaadalı Hasan paşa idi. Altı zırhlı Sünne tabir ettikleri boğazın önüne giderek düşmanı bekledik. Kartal namındaki küçük bir vapurumuz da karakol bekliyordu. Bunun dumanından istifade eden bir Rus istinbotu, bir aralık içimize kadar girmiş ve İclâliyenin kıç tarafına yanaşmıştı. O zaman en müthiş torpitolar (Gönderli) torpitoları idi.

İşte İclâliyeye bunlardan biri gelmişti..

Kaptan Hamit Nacinin gençlik resmi

Nöbetçi bunu duyunca derhal üzerlerine humbara atmaga başladı. Onlar torpitoları ateşlemişlerdi. Gemimizin iskele bordasının bir kaç zırhı oynamıştı. Ateş kesilince yürüdük, hiçbir şey bulamadık. O mevsimde sabah alaturka 9,5 da oluyordu. Ertesi gün nöbet sırası bende idi. Tunanın Hıdırilyas önünde birkaç adamın denizde yüzerek kaçtıklarını gördüm. Kumandan Bohçaadalı Hasan paşaya malûmat verdim.

— Git! topla, getir! dedi.

Bir filikaya atlayarak üzerlerine gittim. Ve az sonra hepsini yakaladım. Bunlar üç Rus fedaisi idi. Üzerlerinde mantardan mükemmel elbise ve boyunlarında da siyah birer ekmek taşıyorlardı. Torpitolarını ateşlerken, iştial mahrutu dahilinde kalarak yaralandıkları anlaşılıyordu. İngilizce :

— Kumandanınız kimdir?

Diye sorunca içlerinden biri küfüre benzer bir eda ile

— Ben Mister Puşkin!.. leftinet (yüzbaşıyım) im! dedi.

— Ne cesaret bu!

—Bir dakika daha kazansaydim, görürdünüz belki ben ölecektim. Fakat ulusumu, ailemi kaydı hayat şartile yaşatmağa muktedir olacaktım. Dedi.

Kumandan ve yanındakilerini esir olarak gemiye götürdüm.

Kaptan sözünün bu kısmına gelince, o günün heyecanını yaşıyormuş gibi oldu. Çektiği sigaranın dumanlarını açık pencereden dışarıya bıraktı. Ve sonra onları kayboluncaya kadar seyirettikten sonra, sözüne devam etti.

— Esirleri, aldığımız bir emir üzerine, İstanbula yolladık. Altı ay sonra ben de gittim. Kendilerini Kasımpaşa kışlasının üst katında bir yere koymuşlardı.

Bunlardan iki çavuş, esareti kabul etmiyerek, bulundukları binanın en üst katından kendilerini aşağı atup intihar ettiler.

Mister Puşkini ziyaret ettiğim zaman, bana ilk sözü şu oldu.

— Sen şimdi bedava yaşıyorsun!

Eğer tabancam denize düşmemiş olsaydı seni derhal....

***

Sayın kaptan Rus harbi bitince, ikinci Abdülhamidin bütün donanmayı Halice kapayarak çürüttüğünü yana yakıla anlattı. Bundan sonra bizde denizciliğin nasıl söndüğünü büyük bir teesürle söyledi. Ben sözü değiştirmek istiyerek :

— Dünkü ve bugünkü ticaret filomuzu ve kaptanlarımızı anlatır mısınız?.

— Eski zamanda deniz ticaret hayatımız çok sönük bir halde idi. Bunun başlıca sebebi birçok gemilerimizin cahil ellerin idaresinde kalması, hiçbir mektepten mezunu olmıyan kimselerin; çımacılıktan çarkçılıga; ve çarkçılıktan kaptanlıga kadar yükselmiş olanların elinde bulunmasıdır. Şimdiki Deniz Yolları İdaresine o zaman "İdarei Mahsusa„ deniliyordu. Posta vapurlarımız yabancı ulusların vapurları karşısında, mukayese kabul etmiyecek kadar geri idi.

Anadoluda tarlasını, çiftini çubuğunu bırakıp; gemici kaytolmak hevesine düşenler çoktu. Vapurlarda dönen dalaveraların haddi hesabı yoktu. Kaptanlık zannedildiği kadar kolay bir şey değildir. Gemi küçük bir memlekettir. Hem öyle memlekettir ki, daima değişen bir halkı vardır. Onları idare etmek, ve deniz ortasında vapuru bir cinayete sahne olmaktan kurtarmak; hırsızlıkların, uğursuzlukların önüne geçmek hep kaptanın, ve onun kolları sayılan vapur mürettebatının vazifesi-

dir. Bu vazifeyi üzerine alacakların şuurlu, cilik bilgisi fazla, dürüst kimseler olması lâ İşte o zaman gemilerimiz, maalesef bu onda birine bile malik olmıyan kimselerin eli

Harp donanmamızın muattal bir halde çürüyüp gitmesi hiçbir faaliyet göstermeme çok sevdiğim harp gemilerinden ayırarak gemilerinin içine attı. Kaptan oldum. Onda muhtelif gemilerde kaptanlık ettim. Uzun yaptım. Ta Trablusgarbe kadar, Kap ve daha yerlere gittim. Fakat size bir şey söyliyey Bu beni sarmadı. Her şeyi dürüst yaptığ o zamanki devlet adamlarının gözüne dik battım. Hırsızlıkl nüne geçmek iç ştım.

Kaptan Hamit Naci, muhtelif tarihlerde yetiştirdiği, denizci talebeleri arasında

Bunlarda muvaffak oldu bu muvaffakıyeti beleyen çok ol dülhamidin bana larını size anlat sam mecmuanıza Zaten onları sö değil, hatırlamak insana acı veriy günkü ulu şefler sında, o mel isimlerini bile olsa, ağıza almak en büyük bir gü

15 yıl bu şerait içinde çalışdıktan sonra lıktan uzaklaşarak bir Ticaret Bahriye M kurmayı tasarladım ve kurdum.

(6500) lira kadar bir sermayemi bu uğura ttim. Evvela ufak bir apartmanın üst katında mektep, sonra gayet muazzam bir şekil al allim arkadaşlarımın yardımiyle mektebi ga kemmel bir şekle koydum.

Bu müesseseseyi 20 yıl idare ettim. filomuza birçok kıymetli kaptanlar yetiştirdim diyebilirim ki bugün sularımızda gemilerimizi kaptanların birçokları talebemdirler. Sonra m devlete geçmesi için uğraştım. Eski Ekonomi Bay Rahmiye müracaat ederek bunu yapma ettim. Nihayet 928 de mektebi hükûmete d teslim ettim. Bugün onun yaşadığını.. terakki şaf ettiğini gördükçe, duyduğum sevinci tarif e

Son asırda Türkiye denizciliğinin en en canlı tarihini yaşamış bulunan kaptanın bütün hatıralarını yazmak isterdim. Fakat buraya sığdırmak m olmadı. Ayrılırken:

—Kaptan baba!.. dedim. Oturmak için niçin Heybeliyi seçtin? O, ufukta gemi gözler gibi başını Marmaraya doğru

— Evlât!.. dedi. Balık karada yaşayabilir mi?.

Bayanlar Sizin İçin

Biliyorsunuz ki son yıllarda uzun saçlara rağbet kalmadı. Bir vakitler saçları bellerine ve hatta topuklarına kadar uzanan genç kızlar, bununla ne kadar övünür ve kıvanç duyarlardı. Herkes de bu gür saçları büyük bir hayranlık ve zevkle seyrederdi. Sonra moda denilen -en güçlü hükümdar- bir iradesile bu uzun saçları yoketti. Şimdi bütün bayanlar buiradeye münkat saçlarını ense köklerine kadar kısalttılar.

Bu kısa saçlar, güzelce taranıp şekillendirildiği zaman, bayanlarımıza gerçekten yaraşmakta, başlarına başka bir güzellik vermektedir. Fakat taranılmıyarak ihmal edilenleri de, o kadar çirkin ve gülünç oluyor ki!.. Resmimiz kısa saçların bu iki şeklini ne güzel göstermek tedir.

Mehmet Necati Ön

Ergenekond

Doğan

Güne

Şiirler

Çıktı 64 sayfa tanesi 25

YAH! YAH! YAH!

— Başı 17 inci sayfada —

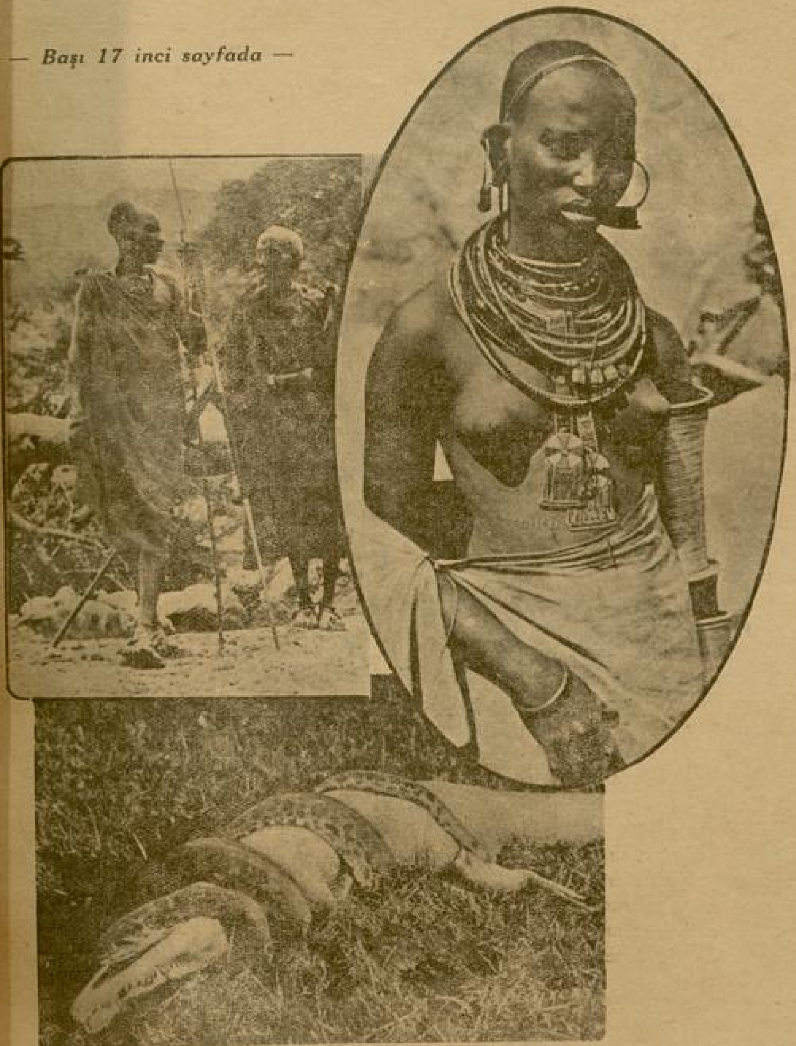

fakat çoğu kanolara isabet edemiyordu. Hangi kanoya düşerse o kanodan hayır kalmıyordu. Kanoların yarısı parçalandı. Benim kano da, benim yanımdaki kanoda parçalandı. Diğer kanolar ise kaçmağa başladılar. O zaman suvari Yah! Yah! Yah! diye bağırdı. Bu sefer tüfeğile ateş etmeğe başladı. Çoğumuz kaçarken arkasından vurulup öldü. Bu sırada zenciler sandalı çekip götürüyorlardı. Demedim mi ben sana, suvari cehennem idi. Dahası var. Yelkenliden çıkmadan evvel onu da ateşe vermişti. Ve dinamitleri de, çabucak patlayup batsın diye, bir yere toplamıştı. Yüzlercemiz ateşi söndürmeğe çalışdık ise de yine battı. Kavga ettiğimiz boşe gitmişti. Üstelik de yüzlerce adam kurban vermişdik. Şimdi bu yaşda bile bazen suvarinin Yah! Yah! Yah! diye bağırdığını işittiğim rüyalarg örürüm. Gök gürültüsü gibi bağırıyordu. Yah! Yah! Yah! Fakat bizde kampdeki bütün adamları öldürdük.

Suvari küçük sandalile denize çıktı, bu onun sonu idi. Biz buna emindik. Çünkü içinde beş kişi bulunan bir sandal okyanusda nasıl barınabilirdi? Bir ay geçti. Bir sabah yağmur fırtınasından sonra göle bir yelkenli girdiğini ve demir attığını gördük. Kıral ve reisler büyük bir konuşma yaptılar. Ve iki üç gün içinde yelkenlinin zabtına karar verdiler. Bu sırada evvela dost görünmek adetimiz olduğu için, kanolarımızla yelkenliye doğru gitmeğe başladık. Değiştirmek için yanımıza bir çok hindistancevizi, tavuk, domuz ve saire almışdık. Kanolarımızın çoğu yelkenliye yanaşır yanaşmaz, güverteden adamlarımızın üzerine silâh atılmağa başlandı. Yelkenliden uzaklaşırken, sandalın içinde Yah! Yah! Yah! diye bağırıp dans ederek okyanusa açılan suvariyi gördüm.

O gün öğleden sonra yelkenliden beyaz adamla dolu üç sandal ayrıldı, karaye çıkdılar. Köyün içine girdiler. Gördükleri her adamı vuruyorlardı. Tavukları ve domuzları vira öldürüyorlardı. Biz vurulmayanlar kaçtık ve kanolarımıza bindik, gölde dolaşmağa başladık. Geriye baktığımız zaman bütün evlerin ateşe verildiğini gördük. Akşam üzeri Nihi geçidi tarafından birçok kanonun geldiğini gördük. Onlar da, Nihi geçidinden giren ikinci bir yelkenlinin ateşinden kurtulanlardı.

Geceleyin doğu tarafındaki Pauloo etrafında geziniyorduk. Fakat gecenin ortasında birdenbire hazin bağırşmalar işitmiştik. Sonra bizim kanolara birçok kano daha iltihak etti. Onlar da Pauloo geçidinden giren üçüncü bir yelkenlinin ateşinden kurtulanlardı. Görüyorsun ya, üç zenci ile denize açılan bu suvari boğulmamıştı. Salomon adalarını tutmuş ve Oolong da olup biteni kardeşlerine anlatmıştı. Kardeşleri gelip bizi cezalandıracaklarını söylemişler. Üç yelkenli idiler, ve bizim üç köyümüzü de silüp süpürdüler. Artık yapacak ne kalmıştı? Sabahleyin iki yelkenlinin, rüzgâr istikametinde bizim bulunduğumuz tarafa, yani gölün ortasına doğru geldiğini gördük. Yıldız rüzgârları yeni yeni esmeğe başladığından, kanolarımızı aşağı doğru kovaladılar. Silâh sesleri hiç durmuyordu. Dalyan ağının önünden kaçan balıklar gibi dağıldık. Binlercemiz Anolun kenarındaki küçük adalara, öteye beriye kaçtık.

Yelkenliler gölün her tarafında bizi avlamağa devam ediyordu. Geceleyin usulca o taraflardan kaçtık. Fakat ertesi gün, daha ertesi gün gölün ta öte ucuna gelerek bizi gene vuruyorlardı. Böylece devam etti. Ölülerimizi ne saymışdık, ne de hatırlıyorduk. Evet, doğrusu biz çokduk amma ne faide? Ben, ölümden korkmayan adamlarla dolu yirmi kanonun birisinde idim. En küçük yelkenliye hücüm ettik. Bizi yığın yığın vurdular. Kanolara dinamit attılar. Dinamit bitince üzerimize sıcak su atmağa başladılar. Silâhlar da durmayup işliyordu. Kanoları parçalananlar yüzerek kaçarken vurulup ölüyorlardı. Ve o suvari güvertede zıplayup Yah! Yah! Yah! diye bağırıyordu.

Adaların üzerindeki en küçük evleri bile yakmışlardı. Ne bir tavuk, ne bir domuz sağ bırakılmıştı. Cesetleri kuyularımıza atıp pisletmişler, bir kısmını da kayaların üzerine yığmışlardı. Üç yelkenli gelmeden evvel Oolong'ın üzerinde yirmi beşbin kişi idik. Bugün beşbin kişiyiz. Yelkinliler adadan gittikleri zaman ancak üç bin kişi kalmıştık.

Nihayet yelkenliler bizi ileri geri avlamakdan bıktılar. Üç yelkenli şimal

doğusuna, Nihi'ye giderek bizi yavaş yavaş batıya sürmeğe başladılar. Yelkenlinin dokuz sandalı da denizde idi. Yollarının üzerindeki her adaya baskın yapıyorlardı. Günlerce bizi sürükledikce sürüklediler, sürükledikce sürüklediler. Her gece yelkenlilerin sandalları, öte tarafa kaçmayalım diye, nöbet bekleyorlardı.

Bizi gölün sonuna kadar sürdüler. Nihayet batının son kumsalına geldik dayandık. Artık daha öteye gidemezdik. Çünkü açık denizdi. On bin kişi vardık. Kumsalı köyden diğer taraftaki sahile kadar kaplamışdık. Kimse oturamadı. Hiç bir dam altı yoktu. Omuz omuza yığın halinde durduk. Bizi burada iki gün muhafaza ettiler. O suvari direğin üzerine çıkıyor bizimle alay ederek: «Yah! Yah! Yah!» diye bağırıyordu. Biz de ona fenalık ettiğimize çok müteessir oluyorduk. Yemek yokdu. İki gün iki gecedenberi ayak üzeri duruyorduk. Küçük çocuklar öldü, zaifler ve ihtiyarlar öldü, yaralılar öldü. En fenası susuzluğumuzu gidermek için su da yokdu. İki gündür güneş tepemizde kaynamıştı. Gölgelik yoktu. Birkaç kadın ve erkek suda yüzüp, kaçmak istemiş fakat boğulmuşlar. Deniz cesetlerini sahile atmıştı. Sonra bir sinek hastalığı geldi. Bazıları yelkenliler tarafına doğru yüzmek istedilerse de, son adama kadar vurulup öldüler. Ve biz henüz sağ kalanlar bir ay evvel avlanmağa gelen yelkenliye hücum ettiğimize müteessir idik.

Üçüncü günün sabahı üç yelkenlinin kaptanlarile beraber o suvari, küçük bir kayıkla kumluğa geldiler. Hepsinin tüfek ve tabancaları vardı. Bizimle konuşdular. Sadece öldürmekten bıkdıkları için durduklarını söylediler. Onlara çok müteessir olduğumuzu, ve bir daha hiç bir beyaz adama sataşmayacağımızı anlatdık, ve sözümüzü tutacağımızı göstermek için kafalarımızın üzerine kum döktük. Kadınlar ve çocuklar susuzluktan öyle bağırıyorlardı ki, bir müddet söylediklerini işitmek kabil olmadı. Nihayet cezalarımızı söylediler: Üç yelkenliyi «Beche de mer» ve «copra» ile doldurmamızı emrettiler. Biz de razı olduk. Çünkü susuzduk, kalblerimiz kırılmıştı. Ve kavgada beyazlara nazaran daha çocuk olduğumuzu anlamışdık. Konuşma bittikten sonra suvari ayağa kalktı ve bizimle eğlendi ve Yah! Yah! Yah! diye bağırdı. Bundan sonra kanolarımıza atladık ve su aramağa çıkdık.

Haftalarca Beche - de - mer tuttuk ve temizledik, Hindistancevizi toplayup kopra yaptık. Biz cezamızı ödedikce Oolong adasının bütün sahillerinde haftalarca duman çıktı. Artık bir beyaz adama fenalık etmenin ne demek olduğu kafamıza dank demişti.

Yavaş yavaş yelkenliler kopra, Beche-de-mer ile dolduktan sonra, ağaçlarımızda Hindistancevizi kalmadıktan sonra, üç kaptan ve suvari bizi büyük bir konuşmaya çağırdılar. Bizim, dersimizi öğrendiğimize pek memnun olduklarını söylediler; biz de çok müteessir olduğumuzu ve bir daha böyle birşey yapmayacağımızı anlattık. Gene başımıza kum serpdik. Kaptanlar pek memnun olduklarını, fakat geçenleri unutmadıklarını göstermek için bize bir felâket göndereceklerini, bu suretle yaptığımızı unutmayacağımızı; ve bir beyaza sataşmanın ne demek olduğunu her zaman hatırlayacağımızı söylediler. Bundan sonra suvari gene Yah! Yah! Yah! diye bağırarak bizimle eğlendi. Sonra güldü, sattığımız altı adamımızı yelkenliden dışarı çıkarup sahile bırakdılar, ve yelkenlerini şişirip Salomon adalarına doğru yollandılar.

— Kaptanların arkamızdan salverdikleri altı adam, ilk felâkete yakalanan adamlardı.

—Bu suretle büyük bir hastalık me[...] çıktı, diye sözünü kestim. Çünkü y[...] oyunu anlamıştım. Her halde yelk[...] güvertesinde kızıl hastalığı vardı, v[...] mahkûm bu hastalığa maruz bırakıld[...]

Oti devam etti.

— Evet, büyük bir hastalık. Bu [...] bir felâketti. En ihtiyarlarımız bile [...] mana kadar böyle birşey işitme[...] Hastalığın önüne geçilemedi diye, [...] manki rahiplerimizi öldürdük. H[...] yayıldı. Omuz omuza ayakta onbi[...] olduğumuzu söylemiştim. Hastalık [...] ten sonra üç bin kaldık. Bu ad[...] Hindistancevizlerimizi de verdiğim[...] üstelik bir de kıtlık başgösterdi.

Oti sözünü bitiriverdi artık:

—Bu tüccar da onlar gibi pisin [...] O da ölünceye kadar döğüşür. [...] gibi pis kokar. O da onlar gibi [...] pekdir, pireli hasta bir köpektir. [...] tüccardan korkmayız. O beyaz [...] olduğu için korkuyoruz. Beyazları [...] menin ne kadar kötü olduğunu [...] biliyoruz. Bu hasta köpek tüccarın [...] kardeşleri, cehennem gibi döğüşe[...] deşleri vardır. Bu mel'un tüccardan [...] muyoruz. Bazen Kanakalıları çok [...] dığı zaman, bir Kanakalı onu öld[...] isteyince, o felaekti düşünür, Yah! [...] Yah! sedasının kulağında çınla[...] duyar, ve onu öldürmez.

Oti oltasını, henüz canlı bir mür[...] balığından dişile kopardığı bir parç[...] yemledi. Olta ile iğne beyaz [...] çıkararak dibe gitti.

— Köpek balıkları gitti artık; [...] Epice balık tutarız.

Oltasını şiddetle çekti. Ve ka[...] içine büyük bir kaya morinası attı.

— Güneş çıkıyor. Şu Allahın [...] tüccara gidip te bir balık hediye e[...] dedi.

Eski Zamanlrda Türkiyede Kadınlar Nasıl Giyiniyorlardı?

— *Başı 11 inci sayfada* —

giyerler, üstüne de kolsuz ve göğüsleri oyuk bir kaftan geçirirlerdi. Kaftanları entarilere benzemiyen zıt renkten seçerlerdi.

Bellerine daha koyu renkli bir kumaştan, veyahut şaldan bir kuşak sararlardı. Lokma lokma dikişli kavukvarî hotozları vardı. Arka saçlarını kıvrık bukleler yaparak hotozun altından omuzlarına sarkıtırlardı.

1650 - 1750 yılları arasında Türkiyede yaşıyan gerek Türk.. gerek Rum ve Ermeni.. gerek yabancı bayanların giyinmeleri ve kılıkları, yukarıda saydığımız biçimlerde idi. Bu yazımıza kattığımız resimler - uydurma şeyler olmayup - o çağlarda Türkiyede bulunmuş elçiler tarafından büyük fedakârlıklarla elde edilmiş gerçek örneklerdir.

(Yarım Ayın) gelecek sayısında yine bu çağlarda Türkiyede yapılan (Kibar Düğünleri ve Gelin Alayları) tasvir edeceğim.

Kendinizi bu tehlikeli şişkinlikten kurtarın

Hem sıhhatınızı kazanac[...] Hem de şik olacaksınız..

Şişmanlığın fazlalığı, cihazla[...] inbisatı veya yerinde bulunmamaları baş ağrıları, sui hazim, inkibaz ve za[...]yeti asabiyeye sebebiyet verir ve da[...] yaşlı ve yorgun görünürsünüz. Li[...] sentürü; cihazlarınızı esaslı bir sur[...] tabii yerlerinde tutar ve sıhhatınızın iade[...]sine hizmet ve gençliğin çevik ve mütena[...]sip endamınızı muhafaza eder.

Fiyatı 17 T. Lirası - Siyahı 20 T. Liras[...]

Talep vukuunda (tehlikeli şişkinlik) musavver [...] meccanen gönderilir.

Yegâne satış mahalli: J. ROUSSEL
B. O. Tünel meydanı No. 12 - İstiklâl Caddesi [...]
PARIS: 166, Boulevard Haussmann

BİR BALO DÖNÜŞÜ

— Baş tarafı 5 inci sayfada —

âlimdir. Sakin hayatı seviyormuş. Halbuki kadın gezmek istiyor, durmadan kavga ediyorlarmış. En sonunda bu yüzden ayrılıyorlar.. Bundan bir yıl önceydi. Bu geceye rasgelen yılın ilk balosu.. Zehra yalnız başına geldi. Meğerse o gece kavga etmişler.. Genç kadın balo dönüşü babasının evine gitmiş..

Tuhaf şey..

— Asıl tuhafı ne biliyor musın? yanındaki, avukat Ali Tunç için Zehranın başka anadan olmuş kardeşi diyorlar.. Söylendiğine göre Zehranın annesi, kocasının bir ilk karısı, ve ondan da bir çocuğu olduğunu duyunca evinden kaçmış, Mısırdaki babasının yanına gitmişti. İşin aslını kimse bilmiyor.. Şimdi de Zehra kocasını bırakınca, annesine çekti diyorlar..

Zehra bir kraliçe ihtişamile büfeye doğru geliyordu. Fısıltı halinde konuşmağa devam ettiler:

— Yanındaki avukat Ali Tunç iki yıl önce Paristen geldi. Boşanma davalarile uğraşmağa başladı. Müthiş isim yaptı kendine..

— Güzel adam. Genç kadınla bir benzerlikleri yok ta değil..

— Zehra bir yıldanberi hep onunla geziyor. Gittiği yerlerde ondan başka kimseyle dansetmiyor..

— Tuhaf kadın..

Zehra, tam yanlarındaki yüksek iskemlelerden birine oturmuştu. Vücudunda görünmeyen miknatisler vardı sanki, bütün bakışları üstüne çekiyordu. Başka bir âlemde gibiydi. İçiyor, dansediyor, Ali Tunçla konuşuyordu.

... Sabaha karşı çıktılar.. Otomobilde volana Zehra oturdu. Boş caddelerden yıldırım hızıyla geçtiler.. Büyük konağın önüne gelince, Zehra gazı kesti, motörü durdurdu. Ali Tunç atlamış, genç kadının yanındaki kapıyı açmıştı.. Büyük bir şefkatla bakan delikanlının, güzel başını elleri arasına alarak, kendine çekti. Göğsüne bastırdı.

— Ali içeri gel..

Delikanlı ses çıkarmadan arkasından yürüdü.

— Ben şimdi gideceğim. Sen babanı yalnız bırakma..

— ......

Ali Tunç sapsarı olmuştu.

İçeri girdiler. Yemek salonunda ışık vardı. Babası ayılmış, geniş adımlarla dolaşıyordu. Karşısında Zehra ile Ali Tuncu görünce sendeledi. Masanın kenarına oturdu. Genç kadının yüzünde yumşak, tatlı bir gülüş vardı.

İhtiyar adamın dudakları titriyor. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Kollarını iki çocuğuna birden açdı.. İki başı göğsüne bastırdı.

— Baba, uzun seneler benden niçin sakladın?

— Annen gibi, duyunca senin de kaçmandan korkuyordum.

— Halbuki ben bir kardeş hasretile yanıyordum baba..

Biribirine yakın uç koltuğa oturdular. Güneş doğuncaya kadar konuştular. Genç kadının çocukluğunda bağlanan merak ve ıstırap döğümleri çözülmüştü.

— Sen nereden öğrendin bunu Zehra?.,

Delikanlı soruyordu. Genç kadın gülümsedi.

— Bir yıl önce, davam için avukat arıyordum. Seni tavsiye eden bir adam; babamın ilk karısının oğlu olduğunu söylerken, benim, o adamın kızı olduğumu bilmiyordu. İçimde yanan kardeş hasretiyle seni aradım buldum..

Bir dakika sustu. Babasının ve kardeşinin gözlerinde, gözlerini dolaştırdı; sonra:

— Baba!.. dedi. Ben gidiyorum..

İhtiyarın gözlerinden yaşlar boşandı. Hiç birşey söylemeden onu göğsüne bastırdı.. Delikanlıyla da kocaklaştı.. Ordan ayrıldı..

* *
*

.... Otomobil, güneşin ilk ışıkları içinde uçar gibi gidiyordu. Zehranın kulaklarında, babasının akşam söylediği ilâhiye benzer şarkı titriyordu. O şarkı gönlünün gözlerini açmıştı. Bir yıl süren yuvadan ayrılık, ona hasret olduğu herşeyi göstermiş, uğruna çılgınlık yaptığı, kavga çıkardığı isteklerin ne kadar boş ve tatsız olduğunu, anlatmıştı.

Şimdi, içinde keskin bir özleyişle, şehirden uzaktaki yuvasına dönüyordu. Yollar uzun ve tükenmez geliyordu ona.. Nihayet büyük demir kapının önünde durdu. Bahçenin her yanı, bir yıl önce bıraktığı gibi duruyordu. İçeri girdi. Köşke giden kumlu yolda koşar gibi yürüyordu. Bir hırıltı... başını çevirince, bekçi köpeklerin koşarak geldiklerini gördü. Kesik kesik havlıyorlar, zıplıyorlardı. Hepsini okşadı.. Köşkün büyük kapısına gelince durdu. Zile bastı. Bir dakika sonra gözlerini uğuşturarak kapıyı açan uşak, onu karşısında görünce, şaşırdı. Bir tek söz söylemedi. Zehra, ona gülümseyerek merdivenleri fırladı. Tüy gibi hafif vücudiyle koşarak çıktı. Uzun koridorun sonundaki odaya doğru ilk adımını atmıştı ki; dibdeki kapı açıldı.. Bej rengi yumuşak pantolonu, yakası çözük gömleğile kocası çıktı.

Zehra olduğu yerde durmuştu. Genç adam ağır adımlarla yanına geliyordu. Karşısına gelince; hiç birşey söylemeden bir dakika Zehranın sararan yüzüne, yaşlı gözlerine baktı. Sonra, her zamanki gibi gülümseyerek eğildi. Onun ellerini öptü. Başını kaldırdığı vakıt gözleri yaş dolmuştu. Yanyana yumuşak halıların üstünde, ses vermeyen adımlarla yürüdüler. Genç adam bir kapı açtı. Odanın pencerelerinde günün ilk ışıkları parlıyordu. Ortadaki karyolanın içinde, kumral başlı küçük bir oğlan uyuyordu.

Zehra, gözlerinden sızan yaşların ardından, yavrusuna baktı. Yavaşça alçak kenarsız bir iskemleye oturdu. Genç adam dizleri dibine diz çöktü. Başını karısının çıplak göğsüne dayadı. Gözleri kapanmıştı.

Zehra, ucsüz, bucaksız tatlı duyguların içini doldurduğunu duyuyor, kendinden geçiyordu. Böyle uzun dakikalar geçti. Dayanamıyordu. Kocasına yavaşça fısıldadı:

— Uyandıracağım..

Genç adam kalktı. Zehra karyolaya doğru ilerledi. Çocuk melek gibi uyuyordu. Tam bir yıl önce, aynı günün gecesinde, çılgın ve boş bir heves uğruna bıraktığı oğluna bakıyordu. Sonra onun yatağı yanına diz çöktü. Tafta elbisenin hışırtısı, uykuya doyan yavrayu uyandırdı. Kocaman mahmur gözlerini, bir an süren şaşkın bir bakış doldurdu. Sonra büyük bir sevinç.. Annesi pembe elbisesile karşısındaydı. Kollarını uzattı. Zehra bu iki küçük kolun arasında, kendinden geçerken, oğlu soruyordu:

— Baloda eğlendin mi anne?

— Hayır yavrum..

Küçük çocuk bir dakika düşündü:

— Anne!.. sen dün gece gittin değil mi?

Zehra kocasına baktı. O, ayakta gözleri yaşlı duruyordu:

— Evet yavrum. Annen dün gece gitti.

— Baba.. Annemi özlediklerim, ağladıklarım rüya mıydı?.

— Evet yavrum.. Fena bir rüyaydı..

Zehra minnetle kocasına baktı. Sonra bir yılın acısını, hasretini; bir gecenin içine sığdıran, rüya sanan yavrusunu bağrına bastı:

— Bir daha böyle fena rüya görmiyeceksin yavrum..

Dedi...

Kalbini Başkasına Veren Adam

— Başı 13 ünü sayfada —

— Peki, nerelerdeydin ? Anlat bakalım!

— İstanbulda idim.

— Ne işlerde çalıştın?

— Ne yapacağım. Ekmek peşinde.. Kadın peşinde...

Ağabeyisi biraz durdu: Onun yine uslanmamış, ve eskisi gibi bir haylazdan başka birşey olmadığını anlamıştı. Biraz kaşlarını çatarak:

— Peki, dedi, Anadoluya geçmedin mi?

— Nasıl geçeyim: Harp vardı...

— İyi ya harbe senin de girmen lâzımdı...

İkisi de sustular. Sonra Korkut kendini haklı göstermek için sözü değiştirdi:

— Askerlik çağım daha gelmemişti.

— Burada herkes gönüllü gitti...

Doğan kaşlarını daha fazla çatmış duramadı: karşısındaki, ne de olsa, küçüktenberi sevdiği kardeşi idi. Haylaz, maylaz fakat kardeş...

* * *

Müzeyyen Korkut'a hiç ısınamamıştı. İlk önce onun halindeki vahşilikten korkmuştu. Sonra, kaba hareketleri onu büsbütün ürkütmüştü. Korkut Sakaryayı ve Aksu'yu sevmekle beraber, onları hırpalıyor ve dövüyordu da. Ne kendisinin, ne de kocasının bir fiske vurmağa kıyamadıkları çocuklarını, başka birinin hırpalanmasını, üzmesini ağlatmasını nasıl kabul edebilirdi!

Korkut yirmi, yirmi bir yaşında bulunuyordu. Yalnız, bir gün on yaş küçük, ertesi gün on yaş büyük gibi görünüyordu: Yaptığı işlerin bazısı on yaşındaki çocukların yapacakları işlerdi, bazıları da büyük adamların yapabilecekleri işler...

Korkut'un haylazlıkları yalnız çiftlik içinde kalmıyordu, bütün köy de onun kötülüğünü görüyordu: Kimi gün bir tavuk öldürdüğü için, kimi gün delikanlılarla kavga ettiği için, kimi gün de tarlalara, bahçelere girip öteberi çaldığı için şikâyet ediyorlardı.

Kocasına biraz olsun asık yüzle söz söylememiş olan Müzeyyen bir gün ona:

— Doğan, dedi, kardeşinin hareketlerine ne diyorsun? doğru mu buluyorsun?.

— Hayır. Ben de şikâyetciyim ama, ne yapayım...

O gün bu meseleyi daha fazla konuşmadılar. Lâkin, iki üç gün sonra Korkudun, daha büyük bir hırsızlığı bütün köyü altüst etti: ihtiyar bir köylü kadının paraları çalınmıştı, ve bunu yapan Korkutdu.

Müzeyyen hiddet içinde ve kaşlarını çatarak:

— Ailemin şerefini kirleten bu adamı evimde istemem! diye bağırdı.

Çiftlikten kovduğu kardeşinin, arkasından uzaklaşmasına bakan Doğanın kulaklarında bu iki kelime çınlıyordu:

" Ailem... Evim... „

Evet, Müzeyyen ve Sakarya... Ve onların evi... Doğan biliyordu ki bunlara hürmet etmek lâzımdır...

* * *

Aradan birçok seneler geçmişti. Sakarya gelinlik çağına gelmiş büyük bir kız, Aksu ilkokulu bitirmiş bir oğlan olmuştu. Bu müddet içinde Doğan hayatından şikayetsiz ve mes'ut yaşamıştı. Kalbini başkalarına veren bu adam, onlardan karşılık aldığı sevgi içinde mes'utdu. Yalnız, kardeşi onun kalbinde bir düğüm olarak kalıyordu.

Bir gün çiftlik, yıllarca önce kapısını kapadığı bir misafire, yine kapılarını açıyordu, Doğan:

— Müzeyyen, demişti, beni ve kardeşimi affedeceğini bilerek bunu sana söylüyorum: Korkut bize misafir gelecek... Yalnız, Korkut artık o eski haylaz ve yaramaz çocuk değil, tamamen uslanmış ve iş güç sahibi olmuş bulunuyor...

Müzeyyen kocasının sözüne inandı. Çünki biliyordu ki eğer Doğan kardeşinin yine Müzeyyeni kızdıracağından şüphe etmiş olsaydı, karısını üzmek istemediği için, onun gelmesine müsaade etmezdi. "Peki„ dedi ve iki gün sonra çiftliğe temiz giyinmiş, şık bir bay geldi.

Müzeyyen, her şeye rağmen, yine içinde ufak ve bellibelirsiz bir korku duyuyordu. Bu korku gözleri, güzel ve ateşli bir genç kız olan Sakarya ile, şık bir delikanlı olan Korkuda değdiği zaman daha fazlalaşıyordu.

Ve bir gün bu korkusunu kalbini oynatacak kadar fazla duydu: Sakarya ile Korkudun bir ağaç altında gizli gizli gülüşerek konuştuklarını, ve başlarını kaldırarak ağacın yaprakları arasından çiftliğin pencerelerine baktıklarını görmüştü. Bu ne demekti? Bu kızla bu oğlan arasında korkulu bir şey mi vardı?

İşi Doğan'a açmayı düşündü. Yalnız, ne söyliyeceğini bilmiyordu. Çünkü kendisi de işi pek iyi anlamamıştı. Yalnız, içinde bir korku vardı. Ve bu korkunun izbarı ile kocasına:

— Korkudu uslanmış sanmakta haksızmışız! yarından itibaren...

Ve yarından itibaren Korkut ağabeysinin çiftliğinden ikinci kez olarak, yine birincisi gibi ayrılıyordu. Doğan karısının Korkut'a bu sefer neye kızmış olduğunu sormağa lüzüm görmemişti. Onu üzdüğünü anlar anlamaz buna sebeb veren kardeşinin yine uygunsuz bir harekette bulunduğunu düşünmüş, ve belki de utanmış vaziyete düşmemek için, bunun ne olduğunu sormaktan çekinmişti.

* * *

Doğan kardeşine güvenmekte haksızdı ama, Müzeyyen Korkut'dan gizli bir korku duymakta haklı idi: O gün bağdan çiftliğe döndükleri zaman S[...] karyayı evde bulamadılar. Odasınd[...] masanın üzerinde bir kâğıt vardı. A[...] okudular:

" Sevgili anne:

"İlk önce beni de, Korkut'u da aff[...] meni yalvarıyorum. Affedeceğin[...] eminim. Çünkü aşk nedir, sen de bi[...] sin. Biz biribirimizi seviyoruz ve baş[...] larımızı birleştirmek istemekte ke[...] mizi haklı buluyoruz. Sizden ayrıl[...] istemezdik, yalnız bizi affettiğiniz [...] yine sizin çocuğunuz ve kardeşi[...] olacağız.

Kızın[...]
Sakary[...]

Bunları okuduktan sonra söylen[...] söz yoktu. Doğan da, Müzeyyen de [...] tık ufak bir vakanın değil, büyük [...] aşkın karşısında olduklarını anla[...] lardı.

Doğan:

— Madem ki biribirlerini seviyo[...] diyordu, biribirlerini anlamışlar de[...] tir. O halde, onları anlamayan bi[...] Kendimizi haklı saymaktansa on[...] haklı sayalım.

Müzeyyen'in Korkut'a olan hid[...] artacağı yerde, birdenbire azalmıştı [...] hatta hiç kalmamıştı. Niçin? bunu k[...] disi de bilmiyordu. Yalnız ona ilk [...] celeri duyduğu gizli korku gibi şimdi [...] gizli bir sevinç duyuyordu: Bu, sev[...] kızının aşkını düşünmekten ileri ge[...] bir sevinçti. Çünkü biliyordu ki, [...] şimdi mes'utdur.

Doğan da kardeşinin artık tama[...] iyi bir erkek olduğunu ve Sakarya[...] mes'ut edecek bir koca olabilece[...] temin ediyordu.

Müzeyyene, kızını affettiğini bildir[...] mektubuna cevap olarak, İstanbul[...] onlara düğün davetiyesi geldi. Bir h[...] ta sonra kendilerini Erenköyün gü[...] ve temiz bir köşesinde, ufak fakat [...] bir zevkle süslenmiş bir köşkte bul[...] lar. Gözyaşları içinde annesinin ku[...] ğına atılan Sakarya:

— Anne! diyordu. Sevgiyi ve sev[...] ihtiyacını bana siz öğrettiniz: Ba[...] babamı anlatırken sesinin titrediği[...] kalbinin kabardığını ve gözlerinin y[...] şardığını hissederdim. Benim de kalbi[...] de sevmek ve sevilmek ihtiyacı bel[...] böyle doğdu ve büyüdü. Biliyorm.. [...] sen de biliyorsun ki sevmek...

Kızının saçlarını öpen annesi on[...] sözünü tamamladı:

— .... Sevmek insanı mes'ut ede[...] tek şeydir...

* * *

Gece yalnız kaldıkları zaman Doğ[...] Müzeyyene bu işin felsefesini anlat[...] yordu:

" .... İnsanlar tıpkü otlar, çiçekle[...] ağaçlar gibidir. Ancak kendilerine uy[...] gun olan yerde iyi ve güzel yaşayabi[...] lirler... İçimizdeki ihtiyaçlar kendileri[...] nin istedikleri şartları ve yerleri bulu[...] larsa, bizim istediğimiz iyi hayatı yaşa[...] tırlar... Gördük ki Korkut da bile sev[...] mek ihtiyacı varmış, ve ancak kend[...] kalbini verebilecek birisini bulduğ[...] zaman insan oldu, mes'ut oldu ve [...] mes'ut edecek... „

S A L O M E

— Baş tarafı 3 üncü sayfada —

İkinci asker — Sustur şunu. Her zaman böyle abuksabuk şeyler söylüyor.

Birinci asker — Öyle deme; mübarek bir adam. Sonra çok ta nazik; her gün kendisine yiyecek verdiğim zaman bana teşekkür ediyor.

Kapadokyalı — Kim bu kuzum?

Birinci asker — Peygamberlerden biri.

Kapadokyalı — İsmi ne?

Birinci asker — Yahya

Kapadokyalı — Nereden gelmiş?

Birinci asker — Çölden. Orada çekirge ile, yaban balı ile beslenirmiş. Üstüne deve tüyü giymişti, belinde kayıştan bir kemer de vardı. Hali korkunçtu. Peşinden bir sürü insan geliyordu. Hatta müritleri bile vardı.

Kapadokyalı — Ne söylüyor?

Birinci asker — Hiç anlamıyoruz. Bazen korkunç şeyler söylüyor, fakat ne söylediğini anlamak kabil değil.

Kapadokyalı — Kendisini görmeğe müsaade var mı?

Birinci asker — Hayır. İlbay yasak etti.

Genç Suriyeli — Prenses yüzünü yelpazesinin arkasına gizledi!... Ufacık beyaz elleri, güvercinliğe doğru uçan güvercinler gibi, çırpınıyor. Beyaz kelebeklere benziyor. Tıpkı beyaz Kelebekler gibi.

Herodias'ın uşağı — Sana ne? Ona ne diye bakıyorsun? ona bakmamalı... Sonra başınıza bir felâket gelebilir.

Kapadokyalı — (Sarnıcı göstererek) Ne garip bir zından!

İkinci asker — Eski bir sarnıç.

Kapadokyalı — Eski bir sarnıç ha?!.. Herhalde sıhhata muzir bir yer olmalı.

İkinci asker—Yok, öyle değil. Meselâ: İlbayın kardeşi, öteki kardeşi, kraliçe Herodias'ın ilk kocası, on iki sene bu sarnıçta kapalı kaldılar Sarnıç bu ilk kocayı öldürmedi. On iki sene dolduktan sonra kendisini boğdular.

Kapadokyalı — Boğdurlar mı? Onu boğmağa kimin eli vardı?

İkinci asker — (Kocaman bir zenci olan cellâdı göstererek) İşte şu adam, Numan.

Kapadokyalı — Peki korkmadı mı?

İkinci asker — Yooo! İlbay kendisine bir yüzük yolladı.

Kapadokyalı — Ne yüzüğü?

İkinci asker — Ölüm yüzüğünü. Onun üzerine o da korkmadı.

Kapadokyalı — Bir kralı boğmak ne müthiş şey:

Birinci asker — Neden? Kralın da herkes gibi bir boynu var.

Kapadokyalı — Bence müthiş bir şey!..

Genç Suriyeli — A... Prenses kalkıyor! sofradan kalkıyor. Evet, bize doğru geliyor. Nekadar solgun! onu hiç bukadar solgun görmemiştim.

Herodias'ın uşağı — Ona bakma. Yalvarırım sana, ona bakma.

Genç Suriyeli — Yolunu şaşırmış bir güverçine benziyor,. Rüzgârda titreyen bir nergise benziyor... Gümüş bir çiçeğe benziyor.

(Salome Girer)

Salome — Orada durmıyacağım, duramıyorum. İlbay, seyiren gözkapaklarının altından, köstebek gözlerile, birdüzüye neden bana bakıyor? Annemin kocasının bana böyle bakması garip. Maksadı nedir, anlamıyorum. Daha doğrusu anlıyorum.

Genç Suriyeli — Ziyafeti şimdi mi terkettiniz prenses?

Salome — Burada hava ne tatlı! Burada nefes alabiliyorum! içeride Yahudiler var; merasim yapacağız diye biribirlerini paralıyorlar. Barbarlar var ki, durup dinlenmeden içiyorlar, şaraplarını döşeme taşları üzerine döküyorlar. Gözleri sürmeli, yanakları boyalı, saçları lüle lüle kıvrık İzmirli Yunanlılar... Yeşim taşı tırnaklı, koyu renk harmaniyeli, sessiz Mısırlılar... Sert, kabasaba, ağzı bozuk Romalılar var. Ah! şu Romalılara ne düşmanım! haşin ve âdi insanlar; öyle iken kendilerine zadegân süsü veriyorlar.

Genç Suriyeli — Prenses, oturmaz mısınız?

Herodias'ın uşağı — Neden onunla konuşuyorsun? Neden bakıyorsun?.. Muhakkak başınıza bir felâket gelecek.

Salome — Aya bakmak ne iyi şey! ufak bir paraya benziyor. Sanki gümüşten küçük bir çiçek.. Ay, mutlâka soğuktur, afiftir... Ben eminim ki kız oğlan kızdır. Onda bir taze kız güzelliği var... Evet, kız oğlan kızdır. Hiç lekelenmemiş, öteki mabudeler gibi erkeklere ramolmamıştır.

Hz. Yahyanın sesi — Geldi, Rab geldi! Âdem oğlu geldi. Senturlar ırmaklara saklandılar. Su perileri ırmaklardan çıktılar, ormanlarda yaprakların altında yatıyorlar.

Salome — Kim bağırdı?

Birinci asker — Peygamber... Prenses.

Salome — Peygamber mi? Ha.. Şu, İlbayın korktuğu.. değil mi?

İkinci asker — Malûmatımız yok Prenses. Bağıran adam hazreti Yahyadır.

Genç Suriyeli — Tahtırevanınızı söyleyeyim mi, Prenses? Bahçede hava gayet güzel.

Salome — Annem için, ağza alınmaz şeyler söylüyor, değil mi?

İkinci asker — Bilmem Prenses. Sözlerinden bir şey anlamıyoruz ki..

Salome — Ben biliyorum; annem için ağza alınmaz şeyler söylüyor.

Bir köle — Prenses, İlbay ziyafete dönmenizi rica ediyor

Salome — Dönmiyeceğim.

Genç Suriyeli — Affedersiniz Prenses, fakat ziyafete dönmezseniz, bir felâket çıkabilir?

(Arkası var)

İKTİDARSIZLIĞI
ve
BEL GEVŞEKLİĞİNİ

giderir, yaşamak neşesini iade eder. Eczanelerde bulunur. İstanbulda fiyatı 150 kuruş. Tafsilât için: Galata- Posta ktutusu 1255

No. :15 **YARIM AY** 15 EYLÜL

Her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar

İdarehanesi: Resimli Ay Basımevindedir

Telefon: 23607

	Yıllığı	6 Aylığı
Abonmanı Türkiyede	350 kr.	175 kr.
Dışarıda	20 ls. fr.	10 ls. fr.

Yazı direktörü: Emin Refik Müslümoğlu

Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. S.

Neş'e : — Kocacığım!.. herkes soy adı almaktadır. Biz halâ birtane seçemedik?..
Cemal: — Karıcığım!.. kabahat bende mi? Şimdiye kadar sana yüz tane ad saydım, hiç birini beğenmedin.
Neş'e : — Ben beğenmedim ama, bizim oğlan bir tane beğendi, ille bunu alalım diyor.
Cemal: — Küçüğün bulduğu ad nedir; uygunsa hemen alırız.
Neş'e : — * * * * *

Bulunan soy adının ne olduğunu yukarıdaki beş resmin ilk harfleri göstermektedir. Bu bilmece[yi] doğru çözenlere armağanlarımız:

Birinciye: Gümüş sigara kutusu; İkinciye: 3 metre kırep maroken; Üçüncüye: lüstirin ayakkabı; Dördünciye: F[...] tazi eldiven; 5 - 15 inciye: Podra, lâvanta, ipek çorap, ipek mendil, dolmakalem; 16 - 35 inciye: Yüz kuruşluk bir ki[tap;] 36 - 55 inciye: 75 kuruşluk bir kitap; 56 - 75 inciye: 50 kuruşluk bir kitap; 76 - 100 inciye: Yirmi beş kuruşluk bir kit[ap.]

Onüçüncü sayımızdaki bilmecenin doğrusu:

HABEŞİSTAN dır.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar:

Tuvalet takımı: İstanbul Beşiktaş, Şair Nedim caddesinde No. 34 Bay Musa kızı Şermin. Krokodil kol çantası: Hopa: Zahire ve celep tüccarı Bay Mustafa Hilmi kızı Necmiye;

Podösüet ayakkabı: Gümüşhane Emniyet kurumu direktörü Süreyya Akgün oğlu Nazım Akgün; Güderi eldiven: Bursa, Muradiye Süleymançelebi sokak No. 26 ıffet Güneri; Podra: İstanbul Üsküdar müddeiumumiliği kâtiplerinden Nimet Bilge; Ankara Yenicamide No. 366 evde Nemide Halil Ersin; Losyon: Trabzon Sabık gümrük müdürü bay Süleyman Nazif evinde Perihan Nazif Özkan; İpek çorap: Konya Kız muallim mektebi caddesinde No. 2 Vali muavini evinde bayan Fürüzan; İstanbul Kadıköy Azade Öktem; ızmir Bayraklı Menemen caddesinde No. 28 Bedia Yavaş; Ankara Devlet Demiryolları umum müdürlük memuru Muazzez; Kravat: Mersin Fabrikalar caddesi Kalaycı Abdülselâm kardeşi Kemal; Çanakkale Orta okulda Hilmi; Dudak kırmızı: Adana Mensucat ve nebatî yağlar fabrikasında Osman Tevfik eşi Sıdıka Samiha; İstanbul Küçükçekmecede, bakal Süleyman Sırrı eliyle Rabia Yılmaz; 100 kuruşluk birer kitap: Ankara Askerî fabrikalar Fişek fabrikası işletme muhasibi Sırrı Fişek; İstanbul Kabataş Erkek lisesi son sınıf Ferruh Akman; İstanbul Yeşilköy Bozkurt caddesi No. 21 Karakaşyan ap. Toros Azad; Hadımköy Işıldak bölüğü makinisti Sadettin kızı Şermin; Samsun Denizyolları acentesi kâtibi Seyit Kardeşi Bedri; İzmir Karşıyaka istasyon caddesi No. 13 te İcra reisi kızı Nazan; Rize Sadettin Türüt kız kerdeşi Sadiye; Konya Pürçüklü mahallesi No. 101 Müşerref Hıncer; Burhaniye P. T. dağıtıcısı C. Mengi; Hopa Çocuk esirgeme kurumu başkanı bay Hilmi Önen; Gaziantep Hususî muhasebe başkâtibi oğlu Esat; Adana Seyhan eczanesi Kemal; Antalya Makbule mahallesi Müze sokak No. 6 da M. Sadık; Diyarbekir Posta müdürlüğünden mütekait bay Vasfi oğlu Servet; 75 kuruşluk birer kitap: Ankara Maliye Vekâletinde Hacer vasıtasiyle Nazire Nedim; İstanbul Cerrahpaşa, Eski arabalar sokak No. 12 M. Aksumer; ıstanbul Hayriye lisesi No. 346 Sabah; ıstanbul Beylerbeyi General Haşim köşkü Cemal Kut; Eskişehir Defterdarlık varidat kâtiplerinden Kâzım Tercan; Balıkesir Korkomutan baş eczacısı yarbay Hulûsi Duyar kızı Hazin; İzmir Eskifoça, muallim mektebi talebesinden Hasan Ataç; Samsun Yenibahçe Kırbaç mahellnsi talimhane caddesi No. 27 evde Halit Açıkgöz; Adana Manifaturacı Mengüli zade M. Nedim oğlu Toğyan; Gölçük Dr. F. B. gd. stajer Rıfat; Menemen ıstasyon şefi M. Halim kızı Füsun; Edremit Yukarıçarşıda berber Mehmet yanında Naci; Ankara Sümerbankta memur Aydın Arıkök; İstanbul Kasımpaşa Nalıncı yokuş No. 64 Şerefnur ızzet; Kütahya Çukur G. Sager oğlu Mümtaz Sağ'er; 50 kuruşluk birer kitap İzmit Yavuz savaş gemisi makina küçük zabitlerinden Niyazi Haliç; İstanbul Çengelköy havuzbaşı No. 7 Turhan Yılmaz Türk; İstanbul Haseki Baki bey sokak No. 16 Mediha Bürhan; Kaş yüzbaşı bay Şevket kızı Nesrin Erer; Bursa Simkeş caddesi No. 10 Hayrettin Reşat kardeşler; A[...] Sabunî mahallesi Kublay sokak [...]te Müveddet Hasip; Edirne Meriç [...]kirat fabrikası Faik; Kayseri T[...] fabrikası ressamlarından Hasan [...] Milâs Gayret mağazasında bay [...] oğlu Nüzhet; Sıvas Dumlupınar [...] öğretmeni B. Aytuğ Aydın Gaz[...]varı asçı A. Tevfik; Muğla Doğ[...]ğayı bando öğretmeni İ. Erd[...] İzmir T. C. D. 8 inci işletme m[...] telgrafanesi muhabere memuru [...] Sarızeybek; Yozgat İlkokul öğre[tmen]lerinden S. Altınop; 25 kuruşluk [bi]rer kitap: Kütahya Mollabey [...] yanında saatçı Ahmet Münip [...] Bahaettin Çaldemir; İstanbul Erk[ek li]sesi 327 Lütfullah Özergin; A[...] Gümrük ve İnhisarlar vekâleti le[...] mümeyyizi Feham Ülgen eşi Ka[...] Eskişehir Şimendüfer depo kâtibi [...] Tüzün oğlu Ulvi Tüzün; Edirne C[um]huriyet okulu öğretmeni H. Ö[...] Balıkesir Telgrafçı Ziya kızı J[...] Bursa Yeşil, Selâmi bey caddes[i] [...]te çıkmazlar No. 31 Müeddep; K[...] Müddeîumumilik kâtiplerinden Ş[...] Mendi; İzmit Yavuz savaş gemisi [...]çu erbaşlarından İsmet Remaf; T[...]dağ Park karşısı meteor rasıdı [...] Mensure; Ayvalık Deniz yolları a[cen]tesi Ahmet Cemil; Adapazarı T[...] İslâh istasyonu memurlarından G. [...]zerkut; Karaman Şabaniye karşı[...] poğaçacı Rıza Ungay; Hadımköy [...] Mt. Bl. Bş. çav. Cevat; Alpullu F[ab]rikalar eczanesinde A. İrfan; Ge[...] Saatçı bay İdiris oğlu Yusuf; El[...] Askerî hastane Veysi oğlu İlhan D[e]mirel; Denizli Değirmen önü me[...] sokak No. 8 T. Çelik.

No. 15 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 15

Sayın Öğretmenler!

1935 - 1936 Ders yılı başlıyor. Meslekî araştırmalarınızda size büyük faydaları dokunacak olan aşağıdaki kitapları - ayrıca posta parası almadan - değerlerinden 50 % indirerek satıyoruz. Fırsatı kaçırmayın.

PEDAGOJİ	*Ernest Moymann*	*100 Kr.*
PSİKOLOJİ	*Charles Richet*	*100 Kr.*
MEKTEPTE PSYCHANALYSE	*Hans Zulliger*	*75 Kr.*
İlk toplu tedrisin esassı olmak üzere HAYAT BİLGİSİ	*Hans Brückl*	*100 Kr.*
İlk okul çerçevesi içinde İŞ OKULU	*G. Kerschensteiner*	*30 Kr.*
HAYAT BİLGİSİnin Resimle tedrisi (4 ton)	*Richard Rothe*	*160 Kr.*
TESET USULÜ	*Dr. Vermeylen*	*50 Kr.*
Okulda Aile ile Elbirliği	*M. Nedim, M. Nureddin*	*50 Kr.*
İŞ ÜNİTESİ	*M. Emin Soysal, Esat Onarkut Sabahat Sıtkı, Nazire*	*100 Kr.*
SANAT FELSEFESİ	*Suad Kemaleddin*	*50 Kr.*
FRANSIZ EDEBİYATI	*Vasfi Mahir*	*30 Kr.*
Parlak Sevinç Üniversite Gençliğine	*Grigori Petrof*	*20 Kr.*

RESİMLİ AY BASIMEVİ - İSTANBUL

NİL SABUNU

SİZİN TUVALET SABUNUNUZ.

ŞIK BAYANLAR!

MAKS FARACİ

Satış Mağazası: İSTANBUL:

Eski Zabtiye S. - Yeni Postane yakınında

ŞİŞLİ
TERAKKİ
LİSESİ

GÜNDÜZ
YATI
ÖĞLE YEMEĞİ

YUVA
İLK OKUL
ORTA
LİSE

TÜRKÇE
FRANSIZCA
ALMANCA
İNGİLİZCE

TÜRKİYENİN EN ESKİ ÖZEL OKULU

(Kurtuluş Yılı: Selânikte 1879; İstanbulda 1919)

ŞİŞLİ TERAKKİ LİSESİ dir

Resmî Liselere muadeleti; durum ve tutumunun düzgünlüğü Maarifce saptanmıştır.

Kız ve erkekler için : yanyana ve geniş bahçeli iki binada **ayrı yatı daireleri** vardır. Fransızca, Almanca, İngilizce kurlarına dokuz yaşından başlıyarak her talebe girebilir. Yabancı dil öğretmeğe ve her bakımdan talebesini iyi yetiştirmeğe önem verdiği için, sınıflarına çok talebe oturtmaz. LİSE hergün saat 10 - 17 arasında açıktır. Kayıd işlerine **Pazartesi - Çarşamba - Cuma** günleri bakılır.

Girme şartlarını bildiren prospektüsler parasız gönderilir; Direktörlükten arayınız.

Telefon: 42517